

МІНІСТРЕСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ

Факультет дизайну
Кафедра графічного дизайну

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Розробка ілюстрацій до збірки віршів Ірини Жиленко
«Там, де починається небо»

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 022 Дизайн

Освітня програма Графічний дизайн

Виконала: студентка групи Бдг-1-21

Халімовська А. О.

Науковий керівник доц. Мазніченко О. В.

Рецензент к.іст.н., доц. Подлевський С.В.

Київ 2025

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

Факультет Дизайну
Кафедра Графічного дизайну
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Спеціальність 022 Дизайн
Освітня програма Графічний дизайн

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри МДК

д.мист.,доц. Руслана БЕЗУГЛА
“__” _____ 2025 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Халімовської Альони Олександрівни

1. Тема кваліфікаційної роботи на тему: Розробка ілюстрацій до збірки віршів Ірини Жиленко «Там, де починається небо»

Науковий керівник роботи Мазніченко Оксана Володимирівна, доцент, затверджені наказом КНУТД від « 5 » березня 2025 р. № 50

2. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи: наукові публікації та джерела за темою та дослідження дизайн-проекування ілюстрацій на основі тектонічного підходу.

3. Зміст кваліфікаційної роботи Вступ, Розділ 1. Художня ілюстрація в українській літературі: Теоретичний аналіз, Розділ 2. Методологічні аспекти розробки ілюстрацій, Розділ 3. Розробка авторських ілюстрацій до збірки віршів Ірини Жиленко, Загальні висновки, Список використаних джерел, Додатки

4. Дата видачі завдання лютий 2025 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Терміни виконання етапів	Примітка про виконання
1	Вступ	лютий 2025	
2	Розділ 1. Художня ілюстрація в українській літературі: Теоретичний аналіз	березень 2025	
3	Розділ 2. Методологічні аспекти розробки ілюстрацій	квітень 2025	
4	Розділ 3. Розробка авторських ілюстрацій до збірки віршів Ірини Жиленко	травень 2025	
5	Загальні висновки	травень 2025	
6	Оформлення кваліфікаційної роботи (чистовий варіант)	червень 2025	
7	Подача кваліфікаційної роботи науковому керівнику для відгуку(за 14 днів до захисту)	червень 2025	
8	Подача кваліфікаційної роботи для рецензування (за 12 днів до захисту)	червень 2025	
9	Перевірка кваліфікаційної роботи на наявність ознак плагіату та текстових співпадінь (за 10 днів до захисту)	червень 2025	
10	Подання кваліфікаційної роботи на затвердження завідувачу кафедри (за 7 днів до захисту)	червень 2025	

З завданням ознайомлений

Студент _____

Альона ХАЛІМОВСЬКА

Науковий керівник _____

Оксана МАЗНІЧЕНКО

АНОТАЦІЯ

Халімовська А. О. Розробка ілюстрацій до збірки віршів Ірини Жиленко «Там, де починається небо»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 022 Дизайн – Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, 2025 рік.

У кваліфікаційній роботі проведено поетапну розробку серії ілюстрацій до віршованої збірки Ірини Жиленко на тему «Там, де починається небо». Проведено теоретичний аналіз етапів розвитку української ілюстрації та формування ідентичної культурної спадщини в Україні. Виявлені сучасні напрями та підходи книжкової ілюстрації, для розуміння актуальних тенденцій та потреб цільової аудиторії, які необхідні при розробці власної авторської роботи.

Дослідження виявило існуючі методи та важливість створення концептуальної ілюстрації для сучасного візуального наповнення книжкових видань. Визначено стилістичний напрямок ілюстрацій та розроблено власне дизайнерське рішення оформлення віршів Ірини Жиленко, з урахуванням художньо-технічних прийомів.

У кінцевому результаті, при комплексному та структурованому підході до роботи, створюється цілісний авторський дизайн-проект, який сприяє поширенню української літератури, розвиваючи його через призму сучасних та модернізованих технологій.

Ключові слова: книжкова ілюстрація, візуальна частина, ілюстрація, графічне зображення, дизайн-проектування, візуальне мистецтво.

SUMMARY

Khalimovska A. O. Development of illustrations for the collection of poems by Iryna Zhilenko “Where the sky begins”

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 022 Design - Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, 2024.

In the qualification work, a phased development of a series of illustrations for the poetry collection by Iryna Zhilenko on the topic “Where the sky begins”. A theoretical analysis of the stages of development of Ukrainian illustrations and the formation of an identical cultural heritage in Ukraine was carried out. Modern directions and approaches of book illustration were identified to understand current trends and needs of the target audience, which are necessary when developing one's own author's work.

The study revealed existing methods and the importance of creating conceptual illustrations for the modern visual content of book publications. The stylistic direction of the illustrations was determined and an original design solution for the design of Iryna Zhilenko's poems was developed, taking into account artistic and technical techniques.

In the end result, with a comprehensive and structured approach to work, a holistic author's design project is created that contributes to the dissemination of Ukrainian literature, developing it through the prism of modern and modernized technologies..

Keywords: book illustration, visual part, illustration, graphic image, design, visual art.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ХУДОЖНЯ ІЛЮСТРАЦІЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ.....	5
1.1 Аналіз етапів розвитку української книжкової ілюстрації.....	5
1.2 Особливості ілюстрування віршованих збірок в Україні.....	16
1.3 Сучасні напрями та підходи книжкової графіки.....	20
Висновки до розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ ІЛЮСТРАЦІЙ.....	24
2.1 Основи концептуальної ілюстрації.....	24
2.2 Аналіз використання художніх стилів в ілюструванні віршованих творів...	26
2.3 Визначення стилю та інструментів розробки ілюстрацій.....	30
Висновки до розділу 2	35
РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА АВТОРСЬКИХ ІЛЮСТРАЦІЙ ДО ЗБІРКИ ВІРШІВ ІРИНИ ЖИЛЕНКО.....	36
3.1 Творчість Ірини Жиленко: стильові й композиційні аспекти	36
3.2 Вплив візуальної частини у взаємодії з цільовою аудиторією	42
3.3 Створення ілюстрацій до збірки віршів Ірини Жиленко.....	50
Висновки до розділу 3.....	59
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62
ДОДАТКИ	60

ВСТУП

Ілюстрація в сучасному світі відіграє ключову роль у сприйнятті читача текстової частини та художнього задуму автора. Візуальна культура глибоко вкорінилася в суспільство і має високий попит на сучасному ринку. Епоха цифрових технологій розширила можливості для подання візуального наповнення, через що зображення набуло концептуального підґрунтя. Ілюстрація, яка у різні періоди свого розвитку видозмінювалась, формуючи основні стилі та техніки української художньої графіки, набула ширшого значення та сенсу в суспільстві. Інтеграція традиційних підходів та цифрових технологій в ілюструванні модернізує українську ілюстрацію та художню літературу, висвітлюючи актуальні проблеми, сьогоденні події та соціальні теми нового покоління.

Особливо велике значення залишається в ілюструванні творів та віршованих збірок українських письменників та поетів. Завдяки використанню сучасних підходів у зображеннях, ілюстратори осучаснюють українське культурне надбання, роблячи його популярним та затребуваним по всьому світу. Модернізація надає змогу створювати нові засоби та шукати нові підходи художньої візуалізації. Через переосмислення та надання нового бачення культурної спадщини, українська література викликає інтерес для сучасного покоління, залучаючи до активних обговорень та конкретних дій, що закладені у проєкт.

Актуальність теми ілюстрування збірки віршів Ірини Жиленко полягає у переосмисленні ідейного задуму автора через образи та символи, створюючи нове сприйняття та враження. Новітнє відтворення модернізує українську художню літературу, привертаючи увагу аудиторії, що сприяє подальшому розвитку культурної спадщини України.

Метою дослідження є розробка ілюстрацій до збірки віршів Ірини Жиленко «Там, де починається небо», використовуючи власний авторський стиль, набуті знання з творчих дисциплін та практичні вміння роботи в

комп'ютерних програмах.

Завдання дослідження містить структурований план розробки ілюстрацій, а саме:

- дослідження стилістичного та концептуального змісту віршів Ірини Жиленко;
- аналіз існуючих аналогів та підходів для розробки ілюстрацій;
- ознайомлення з цільовою аудиторією та виявлення сучасних тенденцій для графічного оформлення тексту;
- розробка оригінального художнього оформлення ілюстрацій в єдину збірку.

Об'єктом дослідження є візуальне оформлення ілюстрацій до віршованих видань.

Предметом дослідження є використання авторської стилістики з дотриманням художньо-стилістичних та технічних прийомів віршованої літератури, враховуючи особливості зображувального матеріалу.

Методи дослідження. Наукові методи необхідні у процесі створення розробки та поділяються на певні етапи, через які робота виглядає структуровано та обґрунтовано.

- історичний — дослідження етапів розвитку ілюстрацій, різноманітних підходів, стилів, композиційних рішень;
- аналітичний — аналіз попередніх видань, художніх прийомів та стиль видатних українських художників для розуміння теми художнього ілюстрування з різних точок зору та індивідуальних творчих рішень у власній розробці. Оцінка сучасності та ефективності впливу на цільову аудиторію;
- порівняльний — порівняння існуючих варіантів, напрямів та різних технік митців для виявлення відмінностей та схожостей у створенні візуальної частини;
- системний — упорядковує та формує графічні елементи для досягнення гармонійної та структурованої концепції даної розробки;
- узагальнення — визначає ключові методи та варіанти рішень у розробці,

допомагає узагальнити всі попередні результати методів та відокремити ті, які будуть задіяні у власному дизайн-проекті.

Елементами наукової новизни одержаних результатів є комплексне дослідження теми ілюстрації віршованих збірок, яка в свою чергу складається з етапів розвитку, методологічних та культурологічних аспектів. Виявлення сучасних стилістичних та художніх підходів для розробки, використовуючи новітні тенденції ілюстрування та інноваційні технології.

Практичне значення одержаних результатів полягає у комплексній авторській розробці ілюстрацій до віршів Ірини Жиленко «Там, де починається небо» та подальшому розвитку у форматі публікації дизайн-проекту на цифровій платформі або книжкових видань, популяризуючи українську літературу та адаптуючись під сучасні тенденції ілюстративного контенту.

Апробація результатів дослідження. Участь у VII Міжнародній науково-практичній конференції на тему «Актуальні проблеми сучасного дизайну» та написання тез на тему «Сучасні тенденції книжкової ілюстрації», Київ, КНУТД, 04 квітня 2025 року (Додаток А).

Структура та обсяг роботи. Структура кваліфікаційної роботи складається зі вступу, 3-х розділів та висновків до кожного з них, загального висновку, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1.

ХУДОЖНЯ ІЛЮСТРАЦІЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ

1.1. Аналіз етапів розвитку української ілюстрації

На сьогоднішній день візуальна частина все більше прогресує у інформаційному просторі. Ілюстрація укорінилась у нашому суспільстві і має тепер величезний попит не лише у книжковій культурі та видавництвах, а й у медіа-просторі. Прогрес ІТ-технологій перевів на нову ланку зображувальний матеріал, через що ілюстрація закладає в себе широкий спектр сенсів, аніж лише естетичну та декоративну функцію. Візуальне наповнення відіграє важливу роль в сучасному світі, розвиваючись та розкриваючи нові шляхи і підходи для більшої трансформації ілюстративного мистецтва. Саме слово «ілюстрація» означає зображення, що супроводжує текст літературного твору, поезії, газетної статті тощо для полегшення сприйняття текстової частини [5].

Для більшого розуміння, чому візуальне зображення має таке велике значення у літературі, необхідно дослідити історичний розвиток та етапи формування. Розвиток книжкової ілюстрації в літературі насичений широкою історією становлення до теперішнього часу. Українська книжкова графіка вирізнялась власними авторськими поглядами на культурні та релігійні цінності, що відображалися у книгах та безсумнівно робили українське мистецтво ідентичною неповторністю.

Початок розвитку художнього оформлення та ілюстрування творів відбувався ще з доісторичних часів. На теренах України, в добу верхнього палеоліту, вже почали з'являтися схематичні зображення людських фігур та тварин. Вирізані з каміння скульптури та статуетки з окресленнями жіночої фігури несуть в собі прообраз ілюстрування та зображувального матеріалу. Характерним були ознаки спрощення, геометричності образів, схематичності та узагальнених форм, де головний акцент був не на портретності та реалізму, а на

самому значенні людського тіла, спільності, тваринності [43].

Згодом візуальна історія формувалась, пов'язуючи у собі більшу потребу в ілюструванні текстового матеріалу. Така необхідність тісно поєднується з появою релігійних вірувань, з метою пояснення біблійних сцен, духовного вираження та божественних образів. Ще до появи друкарства, монахи і схоласти розписували релігійні тексти, додаючи до них мініатюри та декоративні об'єкти. Ці рукописи часто прикрашали золотом та іншими дорогими матеріалами. Першим та найдавнішим є Остромирове Євангеліє, що є однією з найвидатніших пам'яток давньоруського письма. «Остромирове Євангеліє» містить євангельські читання для неділі та свят і було переписане з староболгарського оригіналу в 1056—1057 роках [3]; (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Розворот зі «Остромирового Євангелія». Початок XI ст.

Це вважається першим рукописом, який було збережено та має велике значення з точки зору книжкової ілюстрації. Там були проілюстровані релігійні елементи та християнські образи. Особливість цього рукопису полягає у зображенні фрагментів візантійського та середньовічного живопису, а також у написанні тексту кирилицею.

Згодом, через вплив Візантії, українська ілюстрація значно наблизилась до Європи і до її традицій, особливо в релігійному контексті. Поява ілюстрованих манускриптів широко розповсюджувалась разом з рукописними мініатюрами. Монахи і ченці займалися іконографією, зображували святих та

біблійні сцени, використовували декоративні елементи, орнаменти. Самі ілюстрації прикрашали храми, фрески та мозаїки на стінах.

Новим етапом в історії культури була поява книгодрукувань. В українських виданнях XVI – початку XVIII ст. відслідковуються характерні особливості в оформленні обкладинки, титульного аркуша, палітурки, форзаців тощо. На зворотньому боці вхідного аркуша (титул) здебільшого вміщувалися сюжетні гравюри, інколи герб, а також тексти на честь меценатів та благодійників, авторів книг, друкарів, видавців. В стародруках можна помітити використання лише рослинних та природніх орнаментів, але з часом стали відстежуватися фігурні та сюжетні зображення [10].

Поступове проникнення ренесансних, а згодом і поява епохи бароко для українського мистецтва характеризується наявністю української гравюри. Робота граверів друкарні Києво-Печерської лаври, друкарень львівського Ставропігійського братства та видавця М. Сльозки виказує зміну творчого мислення майстрів, їх особливу увагу до подій та явищ реального життя, тенденцію до відмови від іконописних традицій площинної будови та пошук перспективних планів [26].

У 17-18 столітті, через значний вплив бароко та класицизму, в Україні все частіше видавалися книги з вишуканими, деталізованими елементами. Стрімкого розвитку набула гравюра, офорт та мозаїка. Характерними ознаками були використання певного драматизму в композиціях, пишного оздоблення та наповненості образами та символами. Ілюстрація стала не просто доповненням до тексту, а й важливою частиною у книзі. Використання ліній та орнаментів разом з каліграфією створювали динамічний зв'язок ілюстрації з літературним твором. З яскравих прикладів є «Пересопницьке Євангеліє», що являється визначною рукописною пам'яткою XVI століття (рис. 1.2). Це не тільки історична цінність, а й майстерність оформлення та художнього komponування деталей, через що ця книга є символом національної ідентичності та культурної спадщини України.

Згодом, в деяких містах України, таких як Київ та Львів почали з'являтися

Рис. 1.2. Пересопницьке Євангеліє, 1556-1561рр.

художні школи та академії, де викладалися дисципліни з книжкової ілюстрації. Потреба у створенні зображувального матеріалу щодня зростала, що призводило до нових видань та відкриттю видавництв. Завдяки такому технологічному процесу, інтенсивному друку та різноманітності митців, книги стали більш доступнішими для населення.

Після бароко на зміну приходять нові течії, що ще більше формують етапи розвитку. XIX століття для України є важливим через соціальні та політичні зміни. З'являються такі стилі як романтизм і реалізм, а формальність та зосередження на релігійних темах не є основним напрямком. В ілюстраціях відстежуються фольклорні, народні мотиви, відображення та емоційний світ української культури.

Художники зображують реалістичні ілюстрації через призму літературних образів. Саме тоді декоративізм і символістська багатозначність проникають у саму структуру художнього образу. У графічних пластичних засобах культивуються лінії і лаконічна кольорова або чорна пляма на білому папері. Графіка стилю модерн охоплює простір книжок та журналів, створюючи обкладинки, віньєтки, заставки оздоблюючи сторінки вибагливими

начерками або, навпаки, архетипними образами, як це видно у творах Г. Нарбута, М. Жука Г. Бурданова, І. Каришева Г. Золотова, О. Судомори, А. Середи [23].

Особливо можна відокремити видатного українського ілюстратора Георгія Нарбута, творчість якого розвивалась на перетині XIX та XX століть. Його особистість проявляється у поєднанні українських народних традицій з модерністськими та європейськими течіями.

Через свою майстерність, Георгій Нарбут наповнив символізмом і національністю українську абетку у 1917 році, що стала перетворенням звичайного алфавіту на справжній мистецький виріб (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Розворот книги «Українська абетка» Георгія Нарбута. 1917

Художник, на своєму прикладі показав, як графічне мистецтво може нести в собі цінності та ідею, а не слугувати лише прикрасою.

На початку XX століття українські художники та ілюстратори почали активно працювати над ілюстраціями до художніх книг, журналів, газет, збірок віршів тощо. Почав інтенсивно розвиватися український модернізм, з бажанням експериментувати над формами, стилем, графікою. Розмірковувати у своїх роботах над філософськими та концептуальними питаннями. Широко

розповсюдились такі течії як символізм та імпресіонізм, через які з'являлися яскраві кольори, рослинні мотиви та нестандартні перспективи.

На той момент сформувалися основні техніки, такі як:

- Графіка. Ілюстрації створюються за допомогою акварелі, гуаші, акрилу або вугілля, олівця і сангіни.
- Колаж. Зображення створюються зі шматочків різних матеріалів, наклеєних на основу.
- Аплікація. Схожа на колажну техніку, тільки частинки матеріалу приклеюється на тканину, картон чи папір.
- Фотомонтаж. Зображення створюються з комбінації окремих фотографій і додаткових графічних елементів.
- Комп'ютерна графіка. Художник малює за допомогою спеціального програмного забезпечення та технологічних пристроїв [1].

Поєднання абстрактних форм і образів, активна увага до передачі людських емоцій і переживань, динаміка і різноманітна метафоричність – усе це відкриває нові можливості для створення особистості, власного бачення та неповторності митця, що робить українське ремесло самобутнім. Михайло Бойчук - один із видатних художників, що створив нову хвилю художнього українського мистецтва. Як професійний художник, який навчався в кількох академічних закладах, він переоцінив мистецьку спадщину давніх культур, поєднав новітні відкриття художників-авангардистів з традиціями українського іконопису з народною образністю та міським примітивізмом [14, с. 248].

Період 1930-х років припадає на тоталітарний режим та радянський контроль. Під жорстокою диктатурою та цензури, ілюстратори повинні були транслювати у своїх роботах боротьбу за мир, колективізацію та героїзм праці. Багато з них зазнавали репресій та загального осуду, що значно сповільнювало активний розвиток та самобутність художників.

1940-ві роки, часи Другої Світової війни, були спрямовані на відображення патріотичного духу в ілюстраціях. Зростав попит на пропагандистські плакати, листівки, журнали, афіши. Часто використовувалась

радянська символіка та образ червоного прапора. Через обмеження у матеріалах, книги зазвичай видавалися в чорно-білій графіці.

Післявоєнний час, коли закінчується сталінська епоха, починається поступове політичне пом'якшення та пошук нових змін у мистецтві. Митці приділяли більшу увагу до обкладинок та форзацу. Акцент ставився на ілюструванні творів видатних українських письменників, поетів. Одним із прикладів є ілюстрації Анатолія Базилевича до твору «Енеїда» Івана Котляревського (рис. 1.4).

Рис 1.4. Ілюстрація А. Базилевича до поеми Івана Котляревського
«Енеїда»

Народні мотиви із сучасною графікою, зображення героїв живими, динамічними та об'ємними, виразна сатиричність, деталізація побуту – все це робить художнє явище самостійним, через що Анатолій Базилевич вважається новатором своєї справи.

Друга половина 50-х років ХХ ст. відкриває новий етап у становленні української книжкової графіки, який характеризується як період розквіту досягнень в галузі вітчизняного графічного мистецтва. В цей час розпочинають

свій творчий шлях молоді художники, імена яких в історії українського мистецтва з часом об'єднують терміном "шестидесятники", а їхні творчі здобутки визначають та представлятимуть принципово новий напрям в українській графіці [4].

1960-ті та 1970-ті були продовженням та глибшим проникненням розквіту символізму. Митці так і продовжували експериментувати з традиційними формами та їх поєднанням з модерністськими течіями. Акцент будувався на українській культурі, зображенням орнаментів та народного мистецтва. Яскраві та насичені кольори зустрічалися частіше у рекламних плакатах та дитячій літературі, а індивідуалізація мистецтва зростала.

Згодом ілюстрація продовжувала розширювати горизонти можливостей. З появою цифрових технологій, почався активний розвиток комп'ютерної графіки та цифрових засобів. Ілюстратори виходили на новий рівень, показуючи роботи на міжнародних конкурсах, виставках, фестивалях. Свою роботу у 1992 році починає перше приватне українське видавництво І. Малковича «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА». За перше ж десятиліття свого існування, видавництво одразу ж формує індивідуальні стандарти, оточуючи себе постійними активними ілюстраторами та їх роботами, задаючи планку українській ілюстрації на десятиліття вперед. Відомі ілюстратори, як В. Єрко, К. Штанко, К. Лавро, А. Василенко, В. Ковальчук співпрацювали з видавцем Малковичем, маючи вдалі та оригінальні розробки [39].

Видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» являється одним із головних етапів розвитку української літератури, продовжуючи до теперішнього часу свою активну діяльність. З 1990 року продукує власне бачення та високу якість оформлюючи різного роду літературу, як дитячу так і дорослу. Художня авторська ілюстрація, продумана композиція та багато відомих дизайнерів і художників роблять видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» визначним та широко відомим по всьому світу. Серед яскравих представників є Владислав Єрко, творчість якого на момент розквіту видавництва була знаковим для української графіки. Його роботи славились своєю винятковою деталізацією та

незвичайною яскравістю. Владислав Єрко привертає увагу своєю майстерністю, через що багато його ілюстрацій було виконано саме для обкладинок книг, які можуть багато розповісти про книгу, аніж безліч сторінок [29]. Подібні деталізовані ілюстрації залишили приклад у поєднанні художньої виразності та емоційного впливу. Продумана композиція, детальний вибір кольорової палітри та відтворення символізму в книжковій графіці на момент переходу до сучасної книги був ключовим етапом розвитку.

З 2000 року до сьогодні книжкова ілюстрація вийшла за межі традиційної графіки. Нові стилі, лаконічність, мінімалізм та наслідування сучасних трендів поєднують з українськими мотивами. Особливо дитяча ілюстрація, зображення казкового світу через динамічні та яскраві фігури, створила новий світ для дітей.

1.2. Особливості ілюстрування віршованих збірок в Україні

Ілюстрування та книжкова графіка віршованих видань має певні відмінності, які на перший погляд важко відрізнити. Зображення до прозових творів і зображення до віршованих це окремі напрями, які відрізняються художньої стилістикою, побудовою і певними характеристиками книжкової графіки.

Основними відмінностями ілюстрації до віршів та творів являється у більшій глибині композиційної побудови та свободі виразності малюнку. Через інші формати та макетування тексту, на розворотах залишається місце для того, аби інтерпретувати зміст вірша більш емоційно та сміливо. Загалом, проза та віршовані тексти, за своїм смисловим навантаженням, таким як метафори, алегорії та символізми, дають можливість художникам-ілюстраторам виразити ідейні задуми у повній мірі. На відміну від класичної ілюстрації, віршовані зображення мають більше автентичності та авторській самостійності витворів. Порівнюючи з прозовим твором, проілюстрована поезія відкриває внутрішню тишу або емоційний порив, оскільки кожен вірш несе в собі різноманітні

почуття. Через це, зазвичай, збірки виходять більше експресивними та наповненими.

Поетичні збірки на ранніх етапах розвитку тісно перепліталися з самими авторами. На етапі формування художнього оформлення віршів, зміст набагато перевищував саму візуальну частину, роблячи її як декоративну функцію. Але з часом, прогресування культурного надбання та мистецтва показало важливість зображень. Зокрема, визнання перших видатних письменників-поетів дало можливість використовувати гравюри, акварелі, графіки, літографічний друк. До того ж Тарас Шевченко перші ілюстрації до «Кобзаря» малював сам, що дало певний поштовх для формування образу образотворчого оформлення поезій.

Активна хвиля розвитку відбувалася на початку XX століття, починаючи з художнього ілюстрування класичних творів відомих письменників та прозаїків таких як Леся Українка, Тарас Шевченко, Іван Франко. Особливо видатним є проілюстроване Георгієм Нарбутом видання «Кобзар». Як згадувалось у попередньому розділі, особистість українського графіка Георгія Нарбута є історично визначною для культурної спадщини України. У його проілюстрованих віршованих роботах простежувалося поєднання традиційних і стилізованих шрифтів, декоративізму, насиченості образів та власного композиційного підходу в розміщенні об'єктів. Нарбут використовував народні мотиви, додаючи фрагменти модерну та сучасності, що для того часу не було поширеним у колі художників-ілюстраторів. Серед його особливостей також було використання українського фольклору, міфології та традицій у віршованих зображеннях. Це безсумнівно продовжувало розвиток національного мистецтва та його продовження.

На сьогоднішній день новітні підходи в ілюструванні віршованих збірок набирають стрімкого розвитку. Стає поширеною стиль імітації текстур та художніх інструментів, що виконані у традиційній техніці. Деталізація елементів у зображеннях через штрихування тепер поєднують в собі класичні та сучасні дизайнерські рішення. Цінність такої стилістики у недосконалоості

образів та показу чуттєвості, експресивності за допомогою нерівних ліній, тонких нюансів, нечітких плямах тощо [36].

Особливо, окрему увагу варто приділити символізмам в українській віршованій ілюстрації. Коли Україна здобула незалежність, мистецтво та книжкова графіка суттєво змінили свій культурний вектор. Пошук національної ідентичності та переосмислення естетичного надбання стали головними питаннями. Художники та ілюстратори аналізували у ілюстраціях концептуальні теми, внутрішні пошуки сенсу та осмислювали українську літературу через нетрадиційні візуальні прийоми [8]. Це говорить, що віршована частина висвітлювала більше сенсів, що закладені у творах, розкриваючи при цьому емоційний підтекст. Українську поезію підсилювали образами птахів, як уособлення свободи, червоний колір та квіти символізували розлуку і любов, а декорування та зображення автентичних орнаментів як фольклорні та етнічні мотиви.

Національність та символізми широко відомі і в сучасному поколінні. З настанням цифрового соціуму та новітніх технологій, українське ілюстрування віршованих збірок набуло більше свободи до самовираження та авторського відображення класичних творів та віршів. Важливість показувати, говорити та розказувати про Україну і події, що відбуваються сьогодні, є першою та головною метою теперішнього світу. Загалом, актуальними тенденціями, у ілюструванні є як і сучасних письменників, так і історичних. Це відображується у використанні традиційних зображень та портретів, поєднуючи це з цифровими техніками, різноманітним застосуванням стилів та накладаннями модернізованих цифрових фільтрів. Стилзація національних символів, а саме герб, прапор, рушники тощо, впровадження колажування, піксельна графіка або поп-арт.

Своєрідна абстракція, фрагментарність, гіперболізований мінімалізм, фактурність та використання імпресіонізму притаманна для віршованих збірок на сьогоднішній день. Ілюстративний матеріал поезій має більше напрямів та методів до самовираження, а поєднання з текстовою частиною зробити

цікавішим та композиційно вільним.

1.3. Сучасні напрями та підходи книжкової графіки

Сучасне бачення книги значно відрізняється від того, яке було ще 20-30 років тому. Незважаючи на прогрес та панування цифрових інновацій, традиційна книга стала лише ціннішою в наших руках. Поєднання новітніх ілюстрацій з українськими творами та поезій різних часів популяризують та привертають увагу людей. Передаючи через мистецтво свою ідентичність, ілюстратори сприяють розвитку української культури.

В еру цифрових технологій, коли все більше людей віддає перевагу замість друкованих книг цифрові аналоги, книга стає елементом колекціонування, мистецьким об'єктом. Для графіка, ілюстратора, художника є важливим створити якісний, цілісний твір, що сприятиме розкриттю сюжету твору та створить загальний настрій книги [15].

Безсумнівно, що нині видавничо-поліграфічна галузь переживає процес корінних перетворень. Спостерігається нове явище, що має велике значення для суспільства. Друкарські засоби інформації вчаться співіснувати з цифровими засобами масової інформації, через що відбувається процес взаємозбагачення. Друкована продукція обслуговує цифрові засоби інформації і одночасно включає їх як складову своєї частини. Цифрова технологічна революція змінює процеси виробництва друкованої продукції, додаючи більше кольорів, безперервно підвищуючи якість і різноманітність виробів і сприяючи більшій оперативності, гнучкості і керованості виробничим поліграфічним процесом [41].

Книжкова ілюстрація має на сьогоднішній день безліч напрямків. Одним з яких переважає цифрове зображення та диджиталізація. Програми такі як Adobe Photoshop, Adobe Illustrator, Procreate, Canva та інші, дають переваги щодо високоякісного друку та графічного твору. За допомогою цих програм можна працювати у будь-якому стилі, через наявність великої бібліотеки

пензлів та інструментів. Також функціональність та можливість працювати з багатьма шарами допомагає ілюстраторам легше втілювати ідеї.

Художники-ілюстратори шукають різні та незвичні варіанти візуальної частини, експериментуючи з формами, композицією та кольорами. Поява комп'ютерної графіки відкриває нові можливості для втілення будь-яких творчих задумів. Розрізняючи новітні підходи та тенденції книжкової ілюстрації, можна помітити більше автентичності та авторського стилю у роботах. Такий напрям індивідуального підходу допомагає різносторонньо дивитися на сюжетну частину та інтерпретувати власне сприйняття твору.

Гарним прикладом у художньому переосмисленні класичного прислів'я є проілюстрована книга «Українські прислів'я» художницею Анастасією Стефурак (рис. 1.5). Класичні народні українські прислів'я набувають нового бачення, через призму сучасного мистецтва. Анастасія Стефурак відома своїми роботами у таких творах: «Мій дідусь був черешнею» (2015), «Чоловік, який вирощував комети» (2016), «Шевченко від А до Я» (2017) Леоніда Ушкалова тощо. Художниця вдало передає ритм та динаміку даним висловам через ілюстрації, що робить їх індивідуальним та справжнім мистецьким експериментом, який змушує читача стати активним учасником у розкритті прихованого змісту. Таке видання сприяє комунікації з ілюстрацією, що свідчить про поєднання мистецтва з певними постмодерними традиціями [25].

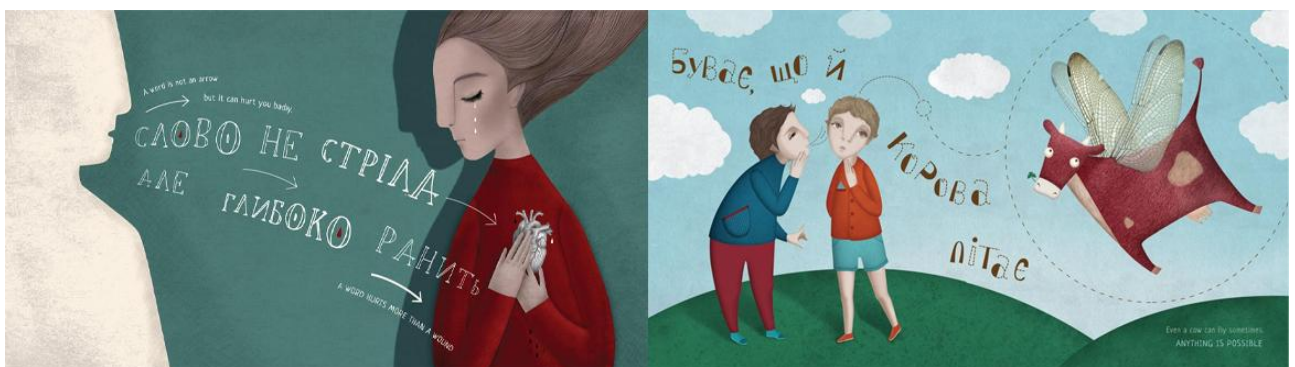

Рис. 1.5. Ілюстрації до книги «Українські прислів'я», 2014. Художниця — Анастасія Стефурак.

Художнє оформлення книги, інтенсивно розвиваючись, створює більше можливостей для просування книжкової індустрії нового покоління.

Інтерактивні, мультимедійні, книги з доповненою реальністю активно розповсюджуються в українському просторі та відкривають нове дихання для поліграфічно-видавничої індустрії. Такий широкий вибір подачі літератури дає змогу обрати для читачів найзручніший та найкомфортніший формат читання улюблених книг. Мультимедійна візуальна частина характеризується наявністю інтерактивних елементів – звукові, анімаційні, мультимедійні, застосування різних жанрів, колажі та фотографії, що безумовно допомагають кращому запам'ятовуванню та сприйняттю.

Наприклад, освітньо-розважальний онлайн - проєкт, «KidStory» надає змогу бачити анімовані книги та взаємодіяти з текстом. Анімація робить текстову та візуальну частину динамічною та експресивною, що особливо підходить для дітей. Книга «Людина – Восьминіжка» Наталією Кудляк також була анімована (рис. 1.6).

Рис. 1.6. Ілюстрації до книги «Людина-Восьминіжка». Художниця –
Наталя Кудляк.

Графічні техніки та класичні прийоми також користуються популярністю в ілюструванні української літератури та віршів. Актуальною тенденцією, яку можна помітити, це використання класичних та нестандартних технік в одне ціле. Сучасні ілюстратори намагаються втілити більше сенсу в ілюстрації, зробити їх лаконічними та концептуальними. Це можуть бути і колажі з

фарбами, і змішування фотографій з графікою, і традиційний рисунок з анімацією. Також можна віднести і стильове наповнення зображень, де переплітаються та змішуються мінімалізм з гіперболізмом, абстракція з класичним малюнком.

Серед сучасних видавництв, які йдуть в одну ногу з трендами, є вже відомі «Видавництво Старого Лева», «Фоліо», «Віхола», ««А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», тощо. Особливістю великих компаній є широкий та різноманітний асортимент вибору і вподобань серед людей, через що це завжди буде актуальною темою. Серед менш відомих українських видавництв також є художники та ілюстратори, які експериментують з сучасним баченням книги. Видавництво «IST Publishing» разом з художником Сергієм Майдуковим активно просвітлюють події в Україні та популяризують візуальну історію українських міст через призму мистецтва. Артбуки Сергія Майдукова, такі як «KYIV»(2021), «Заграва» (2022), «Російський колоніалізм 101» (2023) активно поширюються закордоном, презентуючи в них особисті рефлексії міста та широкомасштабної війни для Києва через замальовки та скетчі автора. Для сучасного світу і подій, що відбуваються навколо нас, як ніколи важливо демонструвати та показувати ситуацію в Україні. Сергій Майдуков, через експресивні роботи, зображує внутрішні переживання, які відгукуються для кожного українця, а його стиль у вигляді скетчів показує, що важливо висвітлювати не лише ідеальну та естетично-привабливу картинку, а й сам процес та художній пошук.

Ілюстраторка Женя Олійник, співпрацюючи з Видавництвом Старого Лева, відома своїми роботами у таких книгах як «Сем, без проблем» (2021), «Я і Конституція» (2019), «Усі під підозрою» (2022). Женя Олійник відрізняється своїм авторським стилем у цифровій графіці, виходячи поза межі тексту та доповнюючи власне бачення. Художниця через образи додає власні жарти та сюжети, вигадуючи та розкриваючи зміст даних творів за допомогою композиції та персонажів [30].

Мінімалістичні та емоційно-насичені ілюстрації Христини Лукашук до збірки поезій «Книга Love» Катерини Бабкіної, вражають своїм авторським баченням та передачею художнього стилю віршів українських поетів та поеток. Створення візуально-літературної книги простежується і у другому виданні «Книга Love 2.0 Любов і війна»(2023), де виступає Соня Морозюк у ролі ілюстрування віршів українських авторів. Нова збірка від видавництва «Книголав» змінюється тематикою та зображувальними сенсами, граючись з літерами, кольорами (чорно-червоним) та композицією. Соня Морозюк передає загальну атмосферу поезій: кохання і ненависть, пристрасть і лють, віру в любов та біль від втрати [20]. Її рішення композиції з букв, слів та кольору передають внутрішню тишу, залишаючи місце для власних образів та символів читача. Емоційний контраст – такий як любов та війна через чорний та білий колір, вдало підкреслюють почуття даних віршів.

Сучасне ілюстрування для нового покоління це більше ніж просто гарна картинка. Це більше ніж довершене та ідеальне зображення. Сучасна ілюстрація це цілий спектр емоцій, атмосфери та внутрішніх переживань. Через розвиток технологій, у ілюстраторів з'являється багато можливостей для того, щоб в точності передати власні ідеї, викликати враження у читача та закликати до комунікації з ілюстрацією.

Висновки до розділу 1

Українська книжкова ілюстрація має величезну історію завдяки власним етапам розвитку та формування як окремою частиною візуального мистецтва. Актуальність книги та зображувального матеріалу поступово зростала і з кожним століттям несла в собі різні функції та смислового насичення, вдосконалюючи та модернізуючи українську ідентичність та образотворчу культуру.

Початок книжкової графіки сягав ще доісторичних часів, де ілюстрація створювалась для релігійних рукописів. Першим з яких була надрукована книга «Остромирове Євангеліє».

Через значний вплив Європи, Візантії та різних мистецьких течій, ілюстрація в Україні видозмінювалась та ставала важливою частиною книжкової графіки, стаючи не лише декоративним елементом. Особливо у XVII—XVIII століттях переважали класичні мотиви, бароко та релігійні теми. Відбулися значні зміни у стилях та тематики книг.

XIX-XX століття в Україні переважали напрямки романтизму та реалізму. Народні мотиви, фольклор, зображення орнаментів, оздоблення та зображення народних традицій були характерними для цього періоду. Впровадження модернізму та прихід 60-х років висвітлює теми глибшої комунікації та сенсів через символізм та традиційну стилістику.

Протягом століть українська ідентичність ставала все більш відокремленою і незалежною, а книжкова ілюстрація набувала глибокого візуального сенсу. Серед напрямів образотворчої графіки можна відокремити ілюстрування віршованих збірок та їх особливості в українському суспільстві. XX століття славиться активною хвилею художнього оформлення українських поетів та письменників.

Пройшовши такий шлях, сучасна ілюстрація вийшла на новий рівень та продовжує розвиватися у цифровому просторі. Вона залишається актуальною, особливо в епоху цифрових технологій, зберігаючи та просуваючи українську ідентичність через мистецтво. Сьогодні ілюстрація ставить перед собою основну мету - передача сенсів візуальної картинки через чуттєвість та гостросюжетність, що буде відгукуватися у кожному з глядачів. Через це митці використовують гострі та прямі художні елементи з емоційною насиченістю, використовуючи для цього оригінальні, новітні технологічні підходи, які роблять ілюстрацію багатошаровою та оригінальною авторською задумкою.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ КОНЦЕПЦІЇ ІЛЮСТРАЦІЙ

2.1. Основи концептуальної ілюстрації

Наявність ілюстративного матеріалу є важливим чинником, який стимулює розвиток творчих здібностей, багатогранної уяви. Візуальна частина містить значно більше інформації, ніж текст, що займає той же самий простір на сторінці, і набагато ефективніше впливає на почуття людини. Швидкість сприйняття інформації з ілюстрацією також у багато разів вище, ніж сприйняття тексту. Це пов'язано з особливостями візуального сприйняття інформації людиною. Художні образи у вигляді графічних об'єктів сприймаються як одне ціле і потрапляють в довготривалу пам'ять, безпосередньо без проміжного перетворення в поняття, як це робить текст [40].

Концептуальна ілюстрація є справжнім мистецтвом у графічного ілюструванні будь-якого змістового наповнення. Вона ґрунтується на створенні візуального образу з ідеєю, що виходить за межі традиційного підходу.

Книжкова ілюстрація, як окремий вид мистецтва, що несе в собі власні правила, закони та ідеї. Особливо, для створення концептуального зображення, знання основних художніх засобів виразності (лінії, плями або штрих) не є достатнім, аби в кінцевому результаті ілюстрація та сама розробка вийшла вдалою. Варто зауважити, наскільки гармонійний вигляд має кожна окрема ілюстрація щодо інших, і як саме поєднуються всі частини оформлення книги (обкладинка, суперобкладинка, титульний аркуш тощо), створюючи суцільний

та довершений продукт [11]. У такому випадку варто знайти певні елементи, які будуть простежуватися у кожній з ілюстрацій. Це може бути вибір однакових художніх інструментів, побудова та композиційне рішення, шрифтова частина, кольорова гама або ж художня стилістика [17].

Однією з важливих рис концептуальної ілюстрації є відчуття гармонії між текстом та візуальною частиною. Щоб передати загальний настрій та атмосферу зображення, потрібно дослідити текст та настрій твору. Зазвичай твори містять в собі прихований сенс та метафоричність. Ілюстрування таких підтекстів допомагає розкрити читачеві багатогранність твору. Слід добре розуміти ідею та суть концепції, яку закладав автор, оскільки графічне оформлення прихованого сенсу цінується більше, аніж просто змальовування дійсності. Таким чином, новітні підходи до візуальної частини розвивають сучасне мистецтво, що робить його багатограним та збирає неповторні та індивідуальні рішення.

Для видачі збірки віршів, де зображувального матеріалу буде певна кількість, необхідно знайти певну цілісну стилістику, у якій буде виконуватись робота. Стиль зображень визначає індивідуальність ілюстратора.

Стиль (від лат. *stylos*, від грец. *stilus* – загострена паличка для письма) – це стійка спільність образотворчих прийомів або виразних засобів, образної системи, яка визначає художню своєрідність конкретного явища мистецтва: художньої епохи, напрямлення, школи, творчості окремого майстра або навіть одного твору [21].

Стиль концептуальних ілюстрацій має поєднуватися та дотримуватися правил та елементів графічного дизайну. Одними з головних є:

— Концептуальний композиційний центр. Є головним при подальшій побудові та формуванні цілісної та довершеної композиції на етапі ескізування та пошукової роботи. Через індивідуальне творче мислення художника, розміщення та впорядкування мотиву та ідеї для закінченої ілюстрації, у результаті виходить певна своєрідна та авторська об'ємно-просторово-конструктивна робота [9].

— Композиція — означає твір і зв'язок, зіставлення та впорядковане поєднання елементів. Через організацію певних об'єктів, як головних так і допоміжних, можна отримати художню цілісність та довершеність в ілюстраціях. Композиція — цілеспрямована побудова цілого, в якій розташування і співвідношення частин визначаються змістом, характером і призначенням цілого [12, с. 31]. Із основних принципів композиції є правильне визначення композиційного центру, тобто точка, яка є головним акцентом та виступає центром від якого будується зміст. Також важливим у композиції є просторове розміщення елементів з використанням фону або його відсутністю, задля передачі глибини, об'єму та масштабу. У концептуальній ілюстрації просторова глибина може бути викривленою або деформованою, тобто навмисно порушеною, оскільки стоїть мета не відтворити в точності події та сюжет, а викривити та можливо гіперболізувати даний контекст. Задача полягає у відтворенні не зовнішнього або поверхневого змісту в зображеннях, а більш уявного та метафоричного.

Через змістове наповнення, можна обрати певну кількість композиційних елементів та прийомів, які найбільше підходять для ілюстрування зображень. Наприклад, за допомогою повторення форм, ліній та саме розташування ритму, створюється відчуття руху та напрямку об'єктів, через що зображення виглядає експресивним, емоційно-наповненим та показує відчуття руху та часу (рис. 2.1).

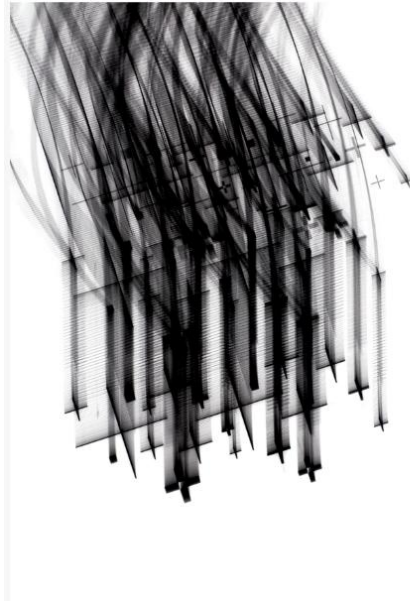

Рис 2.1. Ілюстрація з книги «Graphic Design: The New Basics» (авторка: Дженніфер Коул Філіпс)

Візуальні паузи, високі контрасти та акценти також взаємодіють на сприйняття тексту. За допомогою таких елементів можна підкреслити головний сенс, ідею та зміст тексту.

— Кольорова палітра. Колір у контексті ілюстрацій є одним з найважливіших композиційних інструментів. Кольорове рішення створює основну атмосферу стильового наповнення, що передає настрій та емоційний стан. Варто пам'ятати три головні аспекти кольорового насичення: мінімальне використання кольорів – візуально створює гармонію та цілісність композиції, контраст – створює динамічний ефект, через різницю один від одного за температурою або яскравістю, монохромність – де використовується лише один тип кольору, або подібному йому за відтінками, або насиченістю, що створює відчуття цілісності і єдності. Задля вдалого вибору кольорів варто розуміти та розрізняти що є основні кольори - червоний, синій, жовтий; вторинні- змішування двох основних кольорів; третинні – змішування основних з вторинними кольорами [37].

Психологія кольору та його сприйняття на глядачів має великий вплив, особливо орієнтуючись на молодше покоління. Спокійні, виважені та стримані кольори роблять заспокійливий ефект та конкретну атмосферу твору і можуть

навіть спонукати на творчість та довірливу комунікацію читача. Загалом колір впливає більше на емоційний та чуттєвий стан споживача, аніж на логічний, через те що 80% сприйняття відтінків відбувається через нервову систему, а тільки 20% зорову [34]. Також багато досліджень доводять, що використання певних кольорів можуть впливати на час та простір в зображеннях. Наприклад, теплі відтінки можуть збільшувати відчуття часу, в той час як холодні – розширюють простору глибину та заспокоюють.

Для передачі меланхолійності або загадковості асоціативно підійдуть спокійні і холодні кольори – сині, блакитні, фіолетові. Радість та тепло можна зобразити через теплі, світлі та яскраві відтінки – жовті, помаранчеві, рожеві. Чорно-білі ілюстрації дають змогу для гри з тінями, тиші, роздумам.

—Шрифт та текстове наповнення. Для концептуальної ілюстрації текст та його розміщення має особливе значення, тому що тут не лише функція передачі працює, а й елемент заохочення і в той час зрозумілості при читанні. Зважаючи на художнє оформлення віршованої збірки і дотримання правил розташування на розворотах вірша, треба враховувати просторову композицію. Для підтримки та певного відокремлення для зручності подачі тексту, можна застосувати композиційні паузи або інтервали між рядками. З вибором шрифту та його розмірами теж можна експериментувати, збільшуючи та зменшуючи кегель.

Загалом, певний візуальний експеримент з шрифтовою композиції може вдало працювати в ілюстраціях, зважаючи на дану абстракцію у віршованій збірці. Взаємодія тексту з графікою або повна його відокремленість, як художній прийом, можуть підсилювати загальну атмосферу віршів та задавати емоційний тон даній розробці.

2.2. Аналіз існуючих стилів та технік до ілюстрування поетичних творів

Ілюстрація налічує великий спектр напрямків та підходів для зображення

тексту. Аналізуючи зміст обраної збірки, можна відокремити декілька художніх стилів, що відображають дану атмосферу та стилістику віршованої збірки Ірини Жиленко, а саме:

- Абстракція. Цей стиль характеризується спрощеними образами та хаотичними лініями, навмисно порушуючи реалістичний підхід до ілюстрації. Залежно від техніки передачі сенсів, можна виділити такі види, як органічні, геометричні, фігуративні та нефігуративні. Органічні абстракції створюються за допомогою різних елементів форм, запозичених з живої природи. На цих полотнах можуть з'явитися химерні зображення різних предметів, що складаються з окремих елементів комах, риб, тварин або рослин. При створенні геометричних абстракцій використовують художню мову простих форм (кола, квадрата, трапеції). Нефігуративні картини легко впізнати через відсутність чітких форм (рис. Б.2.2). Розмір елементів формується зважаючи на внутрішній ритм і напрямки руху, які в свою чергу будуються за допомогою ламаних ліній, рисок, невеликих плям і штрихів [18].

- Імпресіонізм. Цей стиль базується на відображенні емоцій та почуттів. Рефлексує над текстом, задача імпресіонізму передати поетичний настрій твору. Акцент ставиться на кольорах, використовуючи їх як головний інструмент передачі змісту. Здебільшого це плавні та рухливі лінії, спрощені та мінімалістичні форми, розмиті елементи тощо.

- Сюрреалізм. Ознакою такого стилю є багат шаровість форм та образів, які поєднують в собі реалізм з фантастикою. Зображення нестандартних елементів, абсурду, різноманітних штрихів та хаотичних ліній допомагає інтерпретувати текст з більшим емоційним сенсом, даючи волю та свободу для втілення художнього бачення художника. Сюрреалізм може об'єднувати декілька художніх стилів, таких як імпресіонізм, абстракціонізм, реалізм тощо. Такий стиль добре поєднується із абсурдним та сюрреалістичним текстом, доповнюючи та деталізуючи форми та акценти. Викривлення та деформація анатомічних форм та академічного рисунку відкривають та розширюють сприйняття тексту для самого читача, роблячи цей стиль найбільш унікальним та авторським серед інших (рис 2.3).

Рис. 2.3. Ілюстрація художниці Judith Clay

- Мінімалізм. Для книжкової ілюстрації мінімалізм є доволі поширеним стилем. Він характеризується мінімальною кількістю об'єктів та простою композиційною побудовою. Чіткість та лаконічність ліній, обмежена кольорова палітра, емоційна стриманість являються ознаками мінімалізму, відкриваючи доступність до сприйняття великій кількості аудиторії, через являється є

універсальним стилем. Він вдало підійде, щоб зацентувати увагу більше на текстовій частині, аніж на візуальній. Проте, простота форм та легка композиційна побудова не означають обмеженість у змістовому насиченні – мінімалізм може ховати в собі приховані сенси та глибокий ідейний задум автора, роблячи ілюстрацію концептуальною (рис. Б.2.4).

Передача авторського бачення тексту також залежить і від вибору інструментів та технік для ілюстрування. Неправильне поєднання може викликати естетичну дисгармонію, що заважає вірно зрозуміти ідею художника. Віршовані ілюстрації часто налічують в собі різні методи відтворення літературного змісту. Загалом, відокремлюючи інструменти, можна виділити традиційні та цифрові засоби.

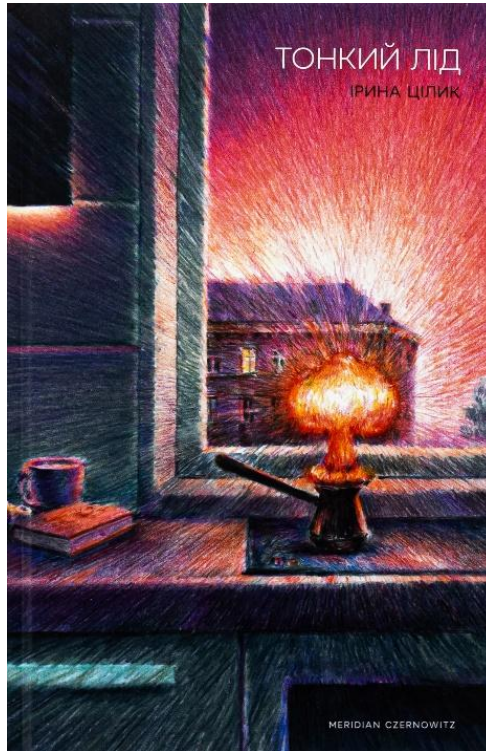
- Традиційні техніки. Незважаючи на стрімкий розвиток комп'ютерних програм та програмного забезпечення, в сучасному мистецтві цінується ручне виконання роботи. Простежується тенденція на використання акварелі, яка створює мінімалістичні, прості та легкі відчуття. Така техніка вирізняється м'якими, плавними переходами кольору, що передають ніжні та прозорі образи, беручи популярність для дитячої літератури або романтичної і тендітної поезії. Олівці, пастель, вугілля зазвичай використовують для зображення текстур, наповнення та об'єм у зображеннях. Використання олівців та інших подібних інструментів передають реалістичний вигляд через поєднання одночасно м'якості та чіткості.

Прикладом є художнє оформлення збірки віршів «Тонкий лід» Ірини Цілик. Український ілюстратор Мітя Фенічкін вдало передав напружений сюжет та події у тексті через динамічну кольорову графіку. Композиційні центри та цифрова імітація художніх матеріалів (олівці або пастель) відгукуються з читачами, привертаючи увагу та спонукаючи до читання. Важливу роль у цій розробці відіграє обкладинка, на якій багато експресії та динаміки, додаючи просторового ефекту (рис. 2.5). Така характеристика, в першу чергу, несе в собі функцію емоційного відчуття у читачів, підштовхуючи

до взаємодії та більшого осмислення глибинного змісту.

Рис. 2.5. Обкладинка до книги «Тонкий лід» Ірини Цілик. Художник – Мітя Фєнічкін

За допомогою олійних фарб, акрилу або гуаші можна зробити насичені та

яскраві кольори. Ця техніка підходить для того, щоб передати чітке зображення, яке контрастно буде поєднуватися з текстом.

-Цифрові засоби. Комп'ютерна ілюстрація (Digital art) являє собою величезний розділ, розповсюджуючи та опереджаючи всі інші техніки у мистецькій роботі. Диджиталізація відкрила змогу художникам поглянути на мистецтво під іншим кутом, при цьому маючи змогу створювати власні авторські роботи у цифрових програмах. Через це книжкова графіка використовує різні методи, включаючи 3D моделювання, анімацію, доповнену реальність (AR-ілюстрація) тощо.

Цифрове мистецтво, насамперед, включає в себе багато підрозділів, такі як цифровий живопис, цифрова графіка 2D та 3D, генеративне мистецтво (AI), цифрове колажування, глітч-арт тощо. І на основі такого модернізованого феномену, виникає ще більше нових видів творчості та нових комунікаційних можливостей не лише для митців, а й для глядачів [22]. Це говорить не лише

про естетичні функції, а й про доступність – AR-ілюстрації дають змогу побачити, почути, відчувати зображення людям з інвалідністю або тим, хто потребує альтернативу.

Інноваційне ілюстрування характеризується поєднанням різноманітних технік та підходів, включаючи колажування, ліногравюру, фотографію, традиційні підходи, потретизація тощо. Точне відтворення традиційних технік через комп'ютерні програми вже давно не новина в художній ілюстрації. Художники використовують безліч підходів, таких як переробка та власна стилізація фотографій, нашаровування, деформація. Така стилізація форм є прямим відображенням авторського стилю та бачення художника. Комп'ютерна ілюстрація визначається створенням та редагуванням композиції, можливістю зробити її більш глибою (за допомогою 3D моделювання), визначаючи площинність сторінки, визначений простір або динамічність силуетів. Фундаментом цифрових засобів є виразність у зображеннях точки, лінії та площини, які можуть удосконалюватися оригінальним та творчим баченням художника [28].

Серед модернізованих підходів у мистецтві стає популярним художній експеримент. Створення нових образів, символів, традицій видозмінює саму структуру, ідею твору та роль в культурному середовищі. Експериментальне мистецтво набуває нової художньої форми, що об'єднує традиційні техніки з іншими жанрами. Незвичне komponування, емоційне та деформоване бачення допомагає сучасним художникам-ілюстраторам вивільнити та відкрити концептуальні аспекти власної творчості.

Сьогодні мистецтво поділяється на дві категорії: комерційне – увага спрямовується на емоції та візуальну вразливість і некомерційне – основний акцент на проблематизації та критику. Постає питання відтворити через експеримент не естетично-привабливу картинку як витвір мистецтва, а зазначити основну суть та перетворену ідею в нових символізмах [42]. Доповнена імпровізація образів показує справжність, що сприяє комунікації та активних роздумів читачів. Моменти незакінченості, експресивності,

імпульсивності як новий напрям в книжковій ілюстрації, що активно розповсюджується в епоху постмодернізму.

У межах експериментального ілюстрування віршованих збірок є і ті, хто вирішує сам зобразити та продемонструвати свою поезію власним зображувальним почерком. Книга «Інші речі» Юрія Іздрика має особливу атмосферу як віршів так і візуального наповнення. Письменник вирішив сам проілюструвати дані поезії, використовуючи колажі, фотографію, експресивну графіку в одне ціле (рис.2.6).

Рис.2.6. Ілюстрації до книги «Інші речі» Юрій Іздрик.

2.3. Визначення стилю та інструментів розробки

Концепція ілюстрацій до віршів Ірини Жиленко відображає поєднання фантазійного та реального світу. Творчість письменниці наповнена безліччю експресивних кольорів, відтінків та емоцій. Зображення казковості та пригод дає читачеві змогу поглянути на світ очима дитини, яка бачить магію у повсякденному житті.

Художній напрям поезій Ірини Жиленко ліричний. У вибраних творах для збірки відстежується сюрреалістичний настрій. Вірші наповнені як конкретними образами так і метафорами, що передають переживання та емоції.

Зважаючи на абстрактний текст, стиль ілюстрацій базується на концепції абстракціонізму та сюрреалізму. Нестандартне зображення елементів і форм в образі людей та тварин чітко передають загальну атмосферу віршів.

Концепція збірки віршів української письменниці Ірини Жиленко є актуальною на сьогоднішній день. Популяризація творів через візуальне мистецтво привертає увагу дітей та молоді. Саме ілюстрація допомагає розширювати емоційний спектр сприйняття поезії, різнобічно осмислюючи зміст. Таким чином українська література отримує нове життя та нові перспективи у майбутньому. Вдала ілюстрація робить твори зрозумілими та доступними для сучасних читачів, підлаштовуючись до вимог цифрових медіа.

Цифрова ілюстрація, яка буде поширена не тільки у фізичних виданнях, а й у медіа просторі, надає змогу залучити читачів та зібрати велику аудиторію. Адаптуючись під цільову категорію, ілюстрації роблять книгу функціональною та естетично привабливою. Це дозволяє автору ефективніше передати ідеї читачам різного віку.

Обрані вірші для ілюстрування не мають конкретно націленою аудиторії. Це свідчить про загальну цільову групу, оскільки інтерпретація тексту підходить як для молодшого так і старшого покоління. Але основний акцент збірки є на дітях та підлітках, оскільки творчість Ірини Жиленко наповнена фантазійними та насиченими образами. Такий жанр сприяє розвитку творчого мислення у молодшій аудиторії та є знайомим через простоту слів та доступністю сприйняття.

Завдяки універсальності тексту та образів, через що вірші привертають різноманітну вікову категорію, ілюстрація відкриває багато шляхів створення та інтерпретації тексту. У широкому розумінні «інтерпретація» означає пояснювати значення, висловлювання тексту, і припускає, що перекладач відіграє роль посередника між текстом і людьми, які його сприймають.

Пояснити що-небудь означає розкрити зв'язки між об'єктами пояснення (фактами, подіями, процесами) та зробити їх зрозумілим, усвідомити їх самому або пояснити іншим [13].

Основними інструментами у роботі ілюстрацій є комп'ютерні програми такі як Adobe Photoshop та Adobe InDesign. Такий вибір забезпечить роботу з різними текстурами, ефектами та шарами.

Adobe Photoshop є одним із найкращих графічних редакторів, що дозволяє створювати та обробляти візуальний контент. Також ця програма надає можливість експериментувати над формами та лініями, використовувати різноманітні текстури.

Adobe InDesign ідеально підходить для ілюстраторів, які працюють із друкованими та цифровими публікаціями. Ця програма дозволяє оформити макет книги, коміксів, журналів тощо. Підходить для розміщення тексту, що необхідно для віршованих збірок.

Висновок до розділу 2

Для ілюстрування нестандартного тексту найбільш вдалою є концептуальна ілюстрація, що є справжнім мистецтвом змістового наповнення. Такий підхід відокремлює власний стиль та бачення тексту самого ілюстратора.

Стиль є важливим елементом для створення цілісної збірки віршів. Він є потужним інструментом для розповсюдження та продажу великій кількості цільової аудиторії, оскільки індивідуальність та авторство цінується на сучасному ринку. Стиль концептуальних ілюстрацій включає в себе певні елементи графічного дизайну. Одними з головних є:

- концептуальний композиційний центр;
- композиція;
- кольорова палітра;
- шрифт та текстове наповнення.

Аналізуючи підходи та напрямки, що доречні для ілюстрування збірки

віршів Ірини Жиленко, виявлено такі стилі, як: абстракція, імпресіонізм та сюрреалізм, що найбільше перегукуються із творчістю письменниці. Акцент та обрана стилістика супроводжується на сюрреалізмі, оскільки жанр самого тексту теж є сюрреалістичним.

Відокремлюючи інструменти у даній розробці, виділено традиційні та цифрові засоби. Розгорнуто питання актуальності їх застосування в книжковій ілюстрації та виявлено найкращий із них, для власної розробки ілюстрацій.

Завдяки переосмисленню та використанню новітніх підходів у ілюструванні віршів Ірини Жиленко, українська література набуває осучасненому баченні культурної спадщини. Популяризація видатних творів українських митців є найбільш цінним мистецтвом в Україні.

Основними інструментами у розробці концепції є Adobe Photoshop та Adobe InDesign. Ці програми допоможуть ефективно та якісно зробити ілюстрації, та підготувати їх для друку.

РОЗДІЛ 3.

РОЗРОБКА АВТОРСЬКИХ ІЛЮСТРАЦІЙ ДО ЗБІРКИ ВІРШІВ ІРИНИ ЖИЛЕНКО

3.1. Творчість Ірини Жиленко: стильові й композиційні аспекти

Першим етапом розробки ілюстрацій збірки віршів «Там, де починається небо» був детальний аналіз творчості письменниці. Ірина Жиленко є українською поетесою, дитячею письменницею і журналісткою, творчість якої припадає на літературну хвилю шістдесятників. Її твори переплітаються з абстрактними образами та метафорами, зображуючи це через призму буденності. Вірші письменниці дуже багатогранні, акцентуючи увагу не тільки на дитячих сюжетах. Ірина Жиленко рефлексує над темами дитинства і безтурботності, фантазій і мрій, кохання і дружби, природи і звірів. Переплітаючи такі образи, письменниця філософствує над питаннями життя та смерті, чесності, довіри, відносин. Поезія наповнена символізмами та роздумами, що робить її мистецтво унікальним та доступним для всіх поколінь і вікових груп.

Обираючи загальну концепцію, було прийнято рішення ілюструвати такі вірші, як: «Вночі, коли ти спиш», «Кубикове місто», «Поні і мандаринки», «Давайте дружити», «Паперовий кораблик», а також ілюстрування обкладинки, зворотньої сторони і форзацу. Характерною рисою, яка поєднує ці твори є відображення уявного фантазійного світу, що показує людські емоції і переживання. У поєднанні, вірші створюють концептуальну атмосферу, яка переносить у інший світ різноманітних емоцій та ілюстрацій.

Ціль розробки являє собою відтворення авторського та ідейного задуму. Визначення основних літературних аспектів, передачі кольорового насичення та єдиного стилю Ірини Жиленко в авторських авторський стиль, на даному етапі, допоможе зрозуміти послідовний хід розвитку подій. Для того щоб концептуальна ілюстрація працювала, потрібно зосередитись на способу взаємодії з поезією.

Детальне дослідження самого змісту віршів є важливим і першим кроком у створенні художнього оформлення книги, оскільки передавання емоцій та

переживань у тексті підсилюється за допомогою візуальної частини. Саме зображення текстової частини допомагає пробудити або створити власне індивідуальне бачення та уявлення абстрактних форм і образів. Створення гармонійного зв'язку між текстом та ілюстрацією передає глибину поезій, через що занурення у сюрреалістичний світ стає легшим і доступним для читачів.

Наступним етапом у дослідженні передачі творчості Ірини Жиленко був вибір власної авторської стилістики та композиційних прийомів. Базуючись на обраних творах для збірки, стилістика є сюрреалістичною та артхаусною, переплітаючись з елементами абстракції. Оскільки структура віршів формується на геометричних формах та незвичному поєднанні людських рис з неживими або абстрактними елементами, вибір асоціативної, символічної та емоційно-експресивної стилістики є доречним у даному контексті. Така характерність у поєднанні неживих об'єктів із живими, у композиційному плані, може означати, також, поєднання стриманості та абстрактності на малюнку. Простір може бути як чітким, так і навпаки розмитим, аби передати відчуття сну, мрій та уявлень. Простежена абстракція у творах Ірини Жиленко, композиційно, може створювати вільні лінії, геометричність та нашарування плям та штрихів.

Стилістика письменниці має переплітатися зі стилістикою ілюстрацій через відтворення певної єдності художнього оформлення робіт. Якщо самі вірші мають елементи символізму та метафоричності, то і художні образи повинні відповідати ідейному задуму. Через правильне відображення твору відбувається підсилення індивідуального почерку і авторського стилю художника та самої Ірини Жиленко. Загалом, ілюстрація несе в собі функцію інтерпретації, не повторюючи просто окремі елементи, а додаючи сенси та внутрішній світ авторки.

Художній смак та відчуття прекрасного у ілюстратора виявляють через оригінальну композицію та яскраву образність, яка відрізняється від прийнятих та академічних стандартів. Мова малюнку, завдяки оригінальному художньому мисленню Ірини Жиленко, транслює глядачу не технічну сторону ілюстрації, а

зосереджує увагу на сюжеті, героях, образах та загальній естетиці композиції. На сьогоднішній день зображення можна поділити на два напрямки – традиційний підхід (тей, що повністю відображає сюжет твору) та авторський (стилізація та видозмінення змісту художником). Переосмислення та доповнення нової реальності у творах дає іншу інтерпретацію віршів Жиленко, що неодмінно набуває унікальності у розробці та створює власний ідентичний код зображенням [27].

Зважаючи на суцільне використання цифрової графіки у розробці, потрібно приділити окрему увагу аби ілюстрації мали виразність, що робить зображення більш живими та емоційно наповненим. Неординарна композиція, специфічні образи та поєднання кольорів разом в ілюстраціях виконують функцію індивідуального стилю художника, маючи більш візуальний характер, деталізуючи та інтерпретуючи саме зображення, задаючи певний ритм та об'єм, простежуючи фактурністю та рельєф. Загалом, об'єднавши вищезгадані прийоми та звернувшись до них із певним індивідуальним художнім стилем, можна уникнути знеособленості та подібності комп'ютерної графіки, надаючи їй ознак авторських творів.

3.2. Вплив візуальної частини у взаємодії з цільовою аудиторією

Для того, щоб розробка дизайн-проекту у результаті була успішною, відомою та актуальною для молоді, важливо усвідомлювати на кого розрахована ілюстрація. Цільова аудиторія може складатися з окремих осіб, груп або широкої публіки та чинить ключовий вплив на рішення щодо того, що та яким чином, у якому місці та від чийого імені необхідно розповісти [7, с. 88]. Розуміння того, на кого направлений готовий продукт, дає можливість концентруватися в одному певному напрямку, враховуючи вікові переваги та смаки. Ефективна комунікація у даному випадку з великим відсотком робить власний продукт більш масовим та популярним, залучаючи до цього власну аудиторію, яка готова оцінити художній стиль автора та його проаналізувати.

Зважаючи на філософські підтексти та безліч символізму у віршах Ірини Жиленко, сказати що акцент лише на дитячій аудиторії не можна. Акцентуючи увагу на обраних творах, можна відокремити категорію людей, віком від 12 до 40 років. У поезіях простежуються теми мрійливості та наївної уяви навколишнього світу, що здебільшого притаманно дітям. Також підходить для молоді та підлітків, які у пошуках відповідей на філософські запитання, глибшого сенсу буденності, періоду саморефлексії та роздумів про власне місце у світі. Для дорослого покоління віршована збірка також може бути цікавою, оскільки проглядаються теми ностальгії за дитинством та безтурботним життям. Творчість Ірини Жиленко може пробудити спогади, через її зображення дитячих образів.

При створенні ілюстрацій необхідно розширювати власні межі та авторське бачення, дивлячись на світ очима внутрішньої дитини, побачити та створити цілісний художній неповторний образ. Для цього необхідне поєднання візуальної естетичної оцінки та оформлення книги як унікальний проєкт, що допоможе поставити читача у ситуацію, коли він сам являється частиною книги. Тобто важливий більш глибокий діалог між читачем та інформацією що доноситься до нього. Певна взаємодія, дозвіл розмалювати, дописати, ввімкнути уяву на деяких сторінках книги самостійно дитиною, тільки посилить сприймання інформації [19].

Загалом, якщо використовувати нетрадиційні і нелінійні методи в ілюстраціях, можна досягти їх інтерактивності та сенсорній інтеграції. Тобто у читача працює не лише споглядання зображень, а й активна взаємодія між ними. Такий підхід може бути корисним для більш сучасного та молодого покоління, оскільки це активне емоційне залучення читача та зв'язок з цифровою культурою, де подача інформації передається більш яскраво та динамічно.

Якщо розглядати тему сприйняття візуальних образів в ілюстраціях через призму концептуальності, можна побачити відхід від класичних підходів, беручи до уваги авторські способи передачі змісту. Розвиваючи та набуваючи нового досвіду у книжковій графіці та ілюструванні віршованих творів, можна

не лише сприймати ілюстрації такі які вони є, а й інтерпретувати власне уявлення побаченого. А. Л. Бойлен пише: «Жоден візуальний об'єкт не існує сам по собі. Коли ми бачимо щось, то бачимо і те, що довкола нього, те, про що воно нагадує нам, інші спогади про речі, які ми бачили або про які чули. Усі ці осколки бачення, всі ці уламки зору збираються до купи й утворюють цілісний досвід, тому ми ніколи не можемо дивитися і бачити щось ізольовано від решти» [16].

Перенасиченість образів та елементів не є новизною у сучасному цифровому світі. Іноді, завелика гіперфіксація на передачі емоцій у зображеннях може впливати негативно. Велике нагромадження ілюстративного матеріалу разом з текстом може навпаки зменшити насиченість робіт, зробивши їх менш привабливими. Зміна фокусу або взагалі відсутність викликає відчуття перенавантаження, що в свою чергу розмиває здатність бачити деталі та окремі елементи. Якщо ж розглядати «перенасичення» як новий прийом критичного мислення, то в такому випадку це може вплинути у позитивну сторону. Вміння оцінювати, вчитися розрізняти багатошаровість і глибину об'єктів, поглиблюватися до висвітлення теми, можуть створити розвиток та свободу у вивільненні авторського стилю, що робить книжкову графіку різноманітною та багатогранною.

Аналізуючи як працює ілюстративний матеріал з цільовою аудиторією, варто окрему увагу приділити сприйняттю конкретних образів та взаємодії між ними. Оскільки творчість Ірини Жиленко має специфічний характер та метафоричний підтекст, сприйняття даного тексту може значно відрізнятись для читачів. Психологія сприйняття ілюстрації розповідає про важливість демонстрації почуттів та уяви через художні образи. Як абстрактні ілюстрації, так і конкретні мають нести в собі емоційне насичення, тобто те, що викликає конкретні враження від побаченого. Просторове уявлення в даному контексті можна передавати різними способами: величинами, кольоровою передачею, формами, структурою і фактурою або розміщенню об'єктів [38, с.143].

Загалом сприйняття художньої частини має певні нюанси, які потрібні

для подальшої розробки ілюстрацій. Зображувальний матеріал завжди має взаємодію з художньою площиною, встановлюючи контакт або конфліктні відношення, де зображення може бути або малим, або великим, або коли воно зміщене у бік. Композиційний центр – це зона активної дії і вся увага глядача базується всередині неї, а периферійні елементи – пасивно [45]. Він може бути або явним – там, де є домінуючи елемент, який привертає увагу в першу чергу або умовним – центр, в якому немає вираженого одного елементу. Розуміння явного композиційного центру допомагає передати інформацію швидко, тобто художник показує основний смисловий задум. Коли ж використовується умовний, створюється багатопланове уявлення образів та ідеї, яку хотів сказати автор (рис. Б.3.1).

Природне сприйняття простору людиною в ілюстраціях, а особливо у художньому проектуванні віршованої збірки, починається із виявлення основних і структурних ознак об'єктів та розуміння того, яка взаємодія відбувається між елементами та з навколишнім простором. У образотворчому розумінні це означає, що залежно від правильного вибору мистецьких підходів, ілюстрація викликає різноманітні почуття. Наприклад, симетрія викликає почуття рівноваги, асиметрія – рух. Статична композиція – стабільність та передбачуваність, динамічна – емоційні сенси та рухливі зміни [6]. Тобто, композиційні об'єкти та їх розміщення на рисунку реагують на глядачів по-різному, закликаючи до певної взаємодії та комунікації, привертають увагу та змушують заглибитись у дану ілюстрацію та контекст творів глибше.

3.3. Процес створення ілюстрацій до збірки віршів Ірини Жиленко

В залежності від конкретних вимог, обсягу та концепції задуму, розробка серії ілюстрацій до віршованих творів включає в себе певні методи та послідовність дій, що забезпечують у ході процесу структурованість та ефективність розробки. Дотримання поетапної структури розробки, з вимогами

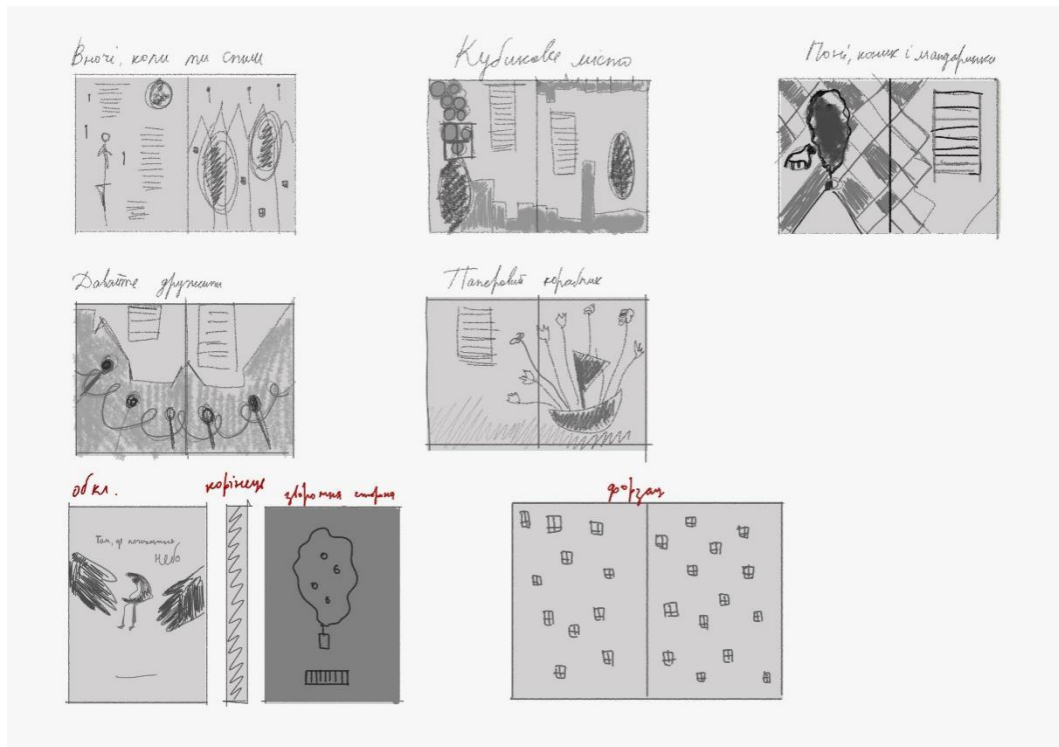
та правилами, забезпечує у результаті вдало виконану роботу.

Первинним етапом розробки ілюстрацій є аналіз та збір певної інформації за темою роботи. Визначення цілей, мети та потреб проєкту, розуміння концепцію та стиль задуму. Постановка та складання завдань є важливим етапом, оскільки без поставлених цілей процес створення не несе чіткого напрямку та логічного планування роботи. Обравши творчість Ірини Жиленко та відокремивши певну кількість віршів, було прийнято рішення назвати збірку «Там, де починається небо». Назва має метафоричний підтекст, пояснюючи це тим, що у кожного з нас є своє «небо», тобто власні мрії, ідеї, уявлення. І бере початок з нас самих, з того як зароджуються фантазії та думки. Небо – як щось безмежне, світле та легке, але його виникнення починається з внутрішнього світу людини. Це означає, що варто почати шукати все найдивовижніше та казкове всередині себе і тоді все навколо стане казкою.

Зважаючи на абстрактну стилістику, поєднання цифрової графіки з імітацією олівця та фарб, буде вдалим рішенням у даній розробці. Така техніка дозволяє використовувати текстуру штрихування, для передання об'єму форм. Структура олівця забезпечить м'якість переходів, для зображення світла та тіней.

Для якісного зображення у подальшій розробці, було прийнято рішення створювати ілюстрації у комп'ютерних програмах, таких як Adobe Photoshop та Adobe InDesign. Починаючи на перших етапах використання цих програм, такий вибір забезпечує гарну якість кінцевих ілюстрацій та розуміння побудови тексту з зображеннями. За допомогою графічного планшета малюнок можна створювати з точністю до пікселя, що є хорошим рішенням детальної розробки. Графічний планшет – це пристрій, що дозволяє вводити рукописні малюнки безпосередньо в комп'ютер. Стилус планшета дуже чутливий до натску і нахилу, і від цього залежить певні характеристики: прозорість і товщина ліній, насиченість, нанесення та характер штрихів і багато інших параметрів для малювання пензлем. Тому графічний планшет дозволяє малювати в графічній програмі максимально наближено до малювання на папері [35].

Дослідивши загальну атмосферу творів, вибір стилістики та інструментів, наступним етапом є створення макету всіх сторінок. Розкадровка макету книги – це серія малюнків, які використовують візуальні засоби для передачі сюжету твору чи сценарію. Її основна мета – дати чітке уявлення про те, як глядачі сприймуть сюжет і втілити його в життя [44]. Даний етап допомагає у розумінні планування всього змісту серії ілюстрацій, виявити

перенавантаження на певних сторінках та розмістити об'єкти по відношенню до інших. На рисунку 3.2

Рис. 3.2. Розкадровка до збірки віршів Ірини Жиленко «Там, де починається небо»

наведена власна розкадровка ілюстрацій, з урахуванням ілюстрацій з текстом, обкладинки, форзацу та корінця книги.

Подальшим етапом розробки було детальне ескізування всіх розворотів та окремо ілюстрацій. Розміщення та більш детальне устаткування графічних засобів, які використовуються в авторській роботі, повинні давати автору змогу швидко та не докладаючи багато зусиль виконувати ескізний пошук, мати змогу вносити коригування, маючи при цьому умовно лінійно-графічний

характер. Вся ескізно-пошукова робота будується на принципі послідовного проєктування та перетворення графічних об'єктів в поєднанні з текстовою частиною. Візуальне мислення при цьому спирається на творче, активне сприйняття графічно зафіксованих уявних образів [32].

Ескізування є важливим елементом у розробці серії ілюстрацій. Пошук композиційних рішень та різні варіації побудови допомагає обрати найкращий варіант. За шаблоном, де на одній сторінці текст, а на іншій ілюстрації, розробляти зображення було б не найкращим рішенням, зважаючи на хаотичність змісту. Тому, акцентуючи увагу на нестандартному поєднанні вірша з ілюстрацією та їх взаємодії, варто розуміти основні прийоми композиції.

1. Правило третин. Характеризується користуванням сітки 3x3, де точки перетину виконують функцію розміщення основних об'єктів.

2. Спрощення. Передбачає зменшення деталей на менш важливі об'єкти і об'єднує групи елементів в одне ціле для фокусування, а також обмеження палітри кольорів або яскравості.

3. Використання провідних ліній. Призначено для створення головних ліній (явних або прихованих), щоб привернути увагу до ключових моментів на малюнку.

4. Трикутна форма та привабливість непарної кількості об'єктів. Естетично привабливим мають вигляд елементи, у яких присутня неявна або прихована трикутна композиція, а також непарна кількість однакових об'єктів, що зображені в ілюстрації [24].

Також окрему увагу варто приділити розробці персонажів та окремих елементів, що можна визначити як більш деталізований підхід до ескізування. У кожному з обраних віршів є акцент на конкретних об'єктах та детальний опис головних героїв. Персонажі являються прямою взаємодією з глядачем, оскільки зміст побудований на головних героїв, їх розповідях та ситуацій навколо них.

Після ескізування та упорядкування остаточних варіантів, наступним етапом є деталізована розробка, з урахуванням результатів на попередніх

етапах, що являється головним та найвідповідальнішим етапом у створенні дизайн-проекту. Формат для віршованої збірки було вирішено робити стандартним: 148x210 мм(A5), формат основного розвороту 297x210 мм. Вибір саме такого рішення формату дозволяє компактно розмістити вірші в поєднанні з ілюстраціями, при цьому не нагромаджуючи концепцію віршованого видання. Робота розроблялася у програмі Adobe Photoshop з роздільною здатністю зображення 300 dpi. Використовувався графічний планшет, як основний інструмент роботи з ілюстраціями.

Кольорова палітра була поєднанням чорно-білих відтінків з допоміжними кольорами, в особливості блакитний та синій, помаранчевий, жовтий. Простежуються світлі контрасти, що додають динаміку зображенням та темні, для відтворення атмосфери нічного міста та загадковості. Кольори несуть у собі важливу функцію у створенні загального враження самого змісту твору та певного настрою. Синій колір є характерною рисою, що простежується у всіх ілюстраціях, символізуючи небо, через що збірка отримала назву «Там, де починається небо». Такий акцент допомагає зробити певну виразність, що об'єднує всі зображення у єдину та цілісну збірку.

Початок створення ілюстрації відбувався до вірша «Вночі, коли ти спиш». Настрій тексту пригодницький і загадковий, що нагадує сон. Тому було зображено нічне місто на задньому фоні. Головними кольорами був синій і сірий, а для контрасту був доданий жовтий, аби передати атмосферу нічних ліхтарів. За психологією кольору, синій є заспокійливим, меланхолійним, розслаблюючим. Холодні відтінки у даному випадку вдало передають стан загадкового міста. Таке кольорове поєднання дає змогу заглибити глядача, та передати ніч більш реалістично.

На передньому плані, у центрі композиції, зображено три головних персонажа – рибки-дами: на одній сторінці зображені двоє з них, на фоні нічного міста, а на іншій сторінці, де є вірш, третя рибка-дама. Композиція також має допоміжні елементи, такі як персонаж-місяць та стилізовані троянди, які по сюжету чітко описуються письменницею. Враховуючи три типи

композиційного балансу, ілюстрація має неформальну рівновагу. Неформальна (асиметрична) рівновага – це рівновага композиції, у якій відсутня симетрія. Це допомагає передати відчуття ефектності, енергійності, сучасності, нетрадиційності та творчій активності. Неформальна рівновага зображується шляхом розміщення об'єктів різного розміру, форми та кольорого забарвлення на різних відстанях від композиційного центру [33]. За допомогою компоновання тексту, композицію ілюстрацій можна рухати та підлаштовувати під вже зображені елементи. На даному розвороті видно, що розміщення тексту є лише на одній сторінці, для того аби емоційніше зобразити нічне місто на другій, через що з'являється контраст між сторінками: одна частина світла та переважно має текстове наповнення, інша складається виключно з ілюстративного матеріалу. Через таке розміщення та контрастність, даний розворот являється асиметричною композицією.

Друга ілюстрація була до вірша «Кубикове місто». Продовжуючи поєднання буденності з фантазіями, на задньому фоні зображені кубічні будинки з вікнами та дверима, які певним чином створюють імітацію міста. Сама ілюстрація має геометричний та кубічний стиль. Зображено двох персонажів, які складаються з маленьких кубиків. Простежується поєднання академічного реалізму (куб), у стилізації кубічних персонажів з людськими рисами (рис 3.2). Також, для урізноманітнення геометричних форм, на розворотах додано м'ячики фіолетового кольору, що слугують певним кольоровим акцентом, оскільки сама ілюстрація має сірий колір.

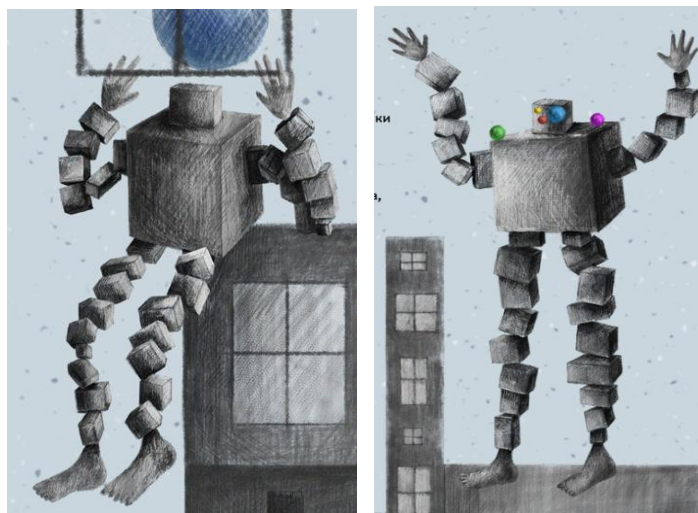

Рис. 3.3. Персонажі, що поєднують два стилі: академізм і стилізація

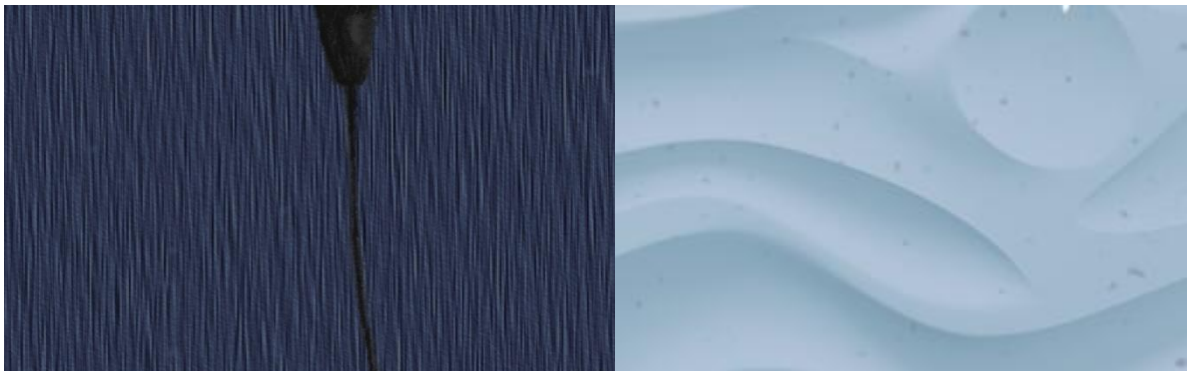
Власна інтерпретація цього розвороту несе авторське доповнення, розширюючи змістове насичення вірша, над якими можна подумати. Наприклад, для когось таке зображення може не співпадати з особистим уявленням, для когось може слугувати відображенням внутрішнього світу кубічних людей або їх думок, а для когось це просто інший погляд на даний вірш. Це говорить про те, що ілюстрація не дублює даний вірш та його зміст, а виступає суб'єктивним баченням автора.

Вірш «Поні, коник і мандаринки» є третім розворотом з ілюстрацією. Фон зображено у вигляді шахматного розміщення квадратів та є чорно-білим. Головним і єдиним персонажем є поні, який вирощує мандаринки та являється центровим акцентом, оскільки використано ефект контрасту кольорів світлого з темним. Також є акцент помаранчевого та світло-жовтого кольору, що домінує над темно-синім та сірими відтінками. У відмінності з попередніми ілюстраціями, є використання у цифровій графіці інструменту «масляна фарба». Використання саме цих художніх інструментів додає мальовничості та плавності з контрастними елементами. Імітація у цифровій графіці масляної фарби несе в собі насичений ефект кольорів, оскільки зміст твору гармонійно акцентує увагу на мандаринках та плавному переході (особливо це підходить для використання шахматного фону). Композиція являється асиметричною та неформальною, оскільки відбувається перенавантаження на одній частині розвороту, як з кольоровою насиченістю так із розміщенням об'єктів.

Четвертий розворот був присвячений віршу «Давайте дружити». На даній ілюстрації зображено шість персонажів. Вони пов'язані ниткою замість рук, що відповідає концепції дружелюбності між людьми. Використано графічний символізм, який поєднує персонажів ниткою, інтерпретуючи та додаючи авторський стиль у даний твір. Композиційно, візуальна частина знаходиться переважно у нижній частині розвороту, займаючи дві третини простору. У верхній частині розміщено вірш, що поділено на дві сторінки. Такий підхід посилює емоційне сприйняття тексту, роблячи акцент більше на ілюстративній

складовій. Авторський задум створено так, щоб аудиторія першим чином свою увагу приділила зображенню, обмірковала та захотіла дізнатися історію персонажів цього вірша. Це говорить про певну візуальну комунікацію, яка підсилює сюжет та створює відчуття інтриги та загадковості.

Наступним етапом у ілюструванні був вірш «Паперовий кораблик». У цьому розвороті містилися елементи паперової фактури, масляної фарби та олівців. За допомогою комп'ютерної програми Adobe Photoshop, імітація паперової текстури виглядає реалістично, посилюючи ідею твору (рис. 3.3).

Такі інструменти у ілюстрації створюють оригінальну композицію, додаючи ефект

Рис. 3.4. Використані текстури у даній ілюстрації

справжнього паперу, з якого хочеться зробити кораблик. Поєднання звичайного олівця з текстурами, стилістично, доповнюють сам вірш. Композиційним акцентом були основні елементи як кораблик з повітряними тюльпанами та три основні тюльпани знизу. Ілюстрація містить переважно сині та сірі відтінки, а червоні тюльпани роблять акцент у верхній частині розвороту.

Основним супроводжуючим елементом у більшості зображень є нічне місто. Квартирні будинки з вікнами уособлюють присутність людей та суспільства, передаючи тишу та певну містичність. У творах Ірини Жиленко неодноразово розповідається про людей, про дружбу, про мрії, буденність та відчуття приємної ностальгії. Для когось дім являється не просто місцем перебування, а певним комфортним затишком або родинним теплом. Символізм нічного міста є багатозначним та доступним для всіх, що точно

відгукнеться у кожному з читачів, від молодших до старших. Це говорить про об'єднання з аудиторією, про комунікацію та спосіб передати меланхолійність людських сердець через метафоричність.

Готові ілюстрації до даних віршів переходять до наступного етапу компонування та устаткування з текстом. В першу чергу слід привернути увагу естетиці та зручності читання віршів. Для цього всі зображення, що створювалися у Adobe Photoshop, зберігаються у високій якості, PSD файлі зі збереженням усіх шарів та розширенні 300 dpi. Після чого робота над проєктом продовжується у програмі Adobe InDesign.

Остаточне композиційне рішення та побудування шрифтового тексту є важливим для легкості та простоти читання змісту твору. Взаємодія візуальної частини з текстом повинна підкреслювати текст, але не брати на себе всю увагу. Гармонія між цими двома складовими необхідна, особливо якщо це цифровий контент та робота у графічних програмах. Розміщення тексту визначає композиційну рівновагу та балансує насиченість у ілюстраціях. Колір шрифту та кегель також мають технічне значення при компонуванні змістового наповнення. Для набору віршованого тексту використовувався шрифт «Candara», що має простий та мінімалістичний стиль (рис. 3.5).

Рис. 3.5. Обраний шрифт для набору віршів

Застосування у віршованих блоках цієї шрифтової гарнітури є вдалим вибором, через що ілюстрації мають насичений характер та певну емоційність, тому задля цілісності та гармонійності обраний шрифт збалансовує сторінки

своєю простою та доступністю у сприйнятті (рис. 3.6)

Рис. 3.6. Застосування шрифту у тексті

Він добре доповнює самі ілюстрації стаючи важливою та ключовою частиною візуального насичення на сторінках.

За функцією першого враження відповідає форзац, що являється першим та основним у оформленні книги. Його було прийнято рішення виконувати у темних відтінки, аби зроби деяку композиційну паузу, зображуючи нічне місто, яке також фігурує у ілюструванні вірша «Вночі, коли ти спиш».

Розробка зовнішньої частини книжкового оформлення є наступним та остаточним етапом у ілюструванні. Слід приділити увагу, що функція обкладинки це привернення уваги до покупців. Передня сторона обкладинки повинна мати більше ілюстративне наповнення, передбачати зміст книги та вносити елементи загадковості для читачів. Як правило, на ній має бути зображена інформація про назву видання та автора твору. В той час як задня сторона може містити або анотацію до книги, або інформацію про автора, або інші художні елементи такі як штрихкод [2].

У даній розробці, оформлення обкладинки характеризується простотою та мінімалізмом. Головна обкладинка містить зображення стилізованих рук та персонажа-місяця, який фігурував у ілюстрації до вірша «Поні, коник і мандаринки». Також з шрифтовим наповненням назви збірки у поєднанні «Arkhip» та «Celestina», для того аби передати акцент на слові «небо», додаючи легкість даній обкладинці (рис.3.7).

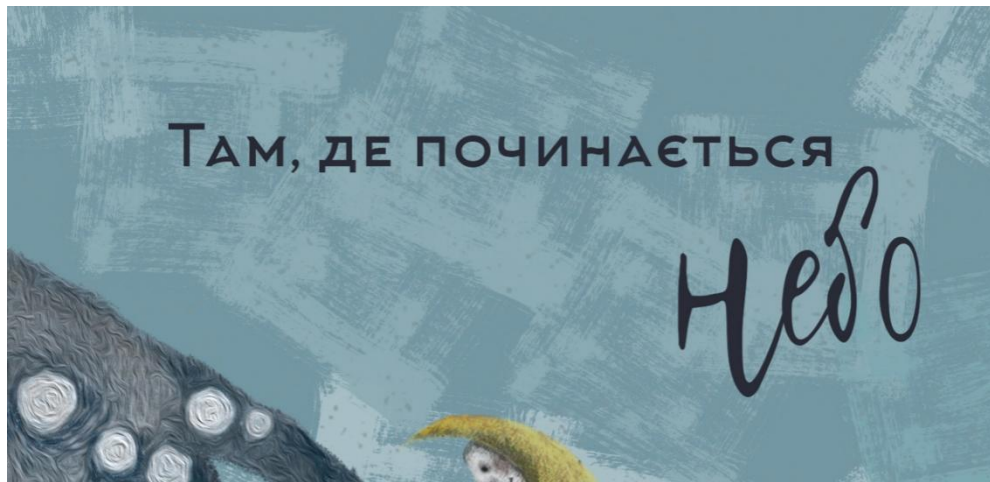

Рис. 3.7. Поєднання шрифтів на основній частині обкладинки

Задаючи певну меланхолійність ілюстраціям, обкладинка виконана у синіх та сірих відтінках при цьому маючи акцент жовтого у вигляді місяця. Вона відповідає загальній атмосфері всіх проілюстрованих зображень та продовжує сюрреалістичний стиль, який відповідає письменниці Ірини Жиленко. Тло має розмиту текстуру масляних мазків, створюючи імітацію картини на полотні. Саме зображення рук також виконано у масляній техніці, продовжуючи передавати плавність переходів, ліній та білих плям, які символізують зорі або сонячні відблиски, як притаманні нічному та денному небу.

Зворотня сторона обкладинки та корінець продовжують загадкову атмосферу головної обкладинки, але послаблюючи яскравість використанням темно-синього кольору. Композиційно розміщено елемент дерева, на якому зображені яскраві помаранчеві плями (мандаринки), що створюють певні кольорові нюанси. У нижній частині знаходиться штрихкод, що є сучасним прийомом, який зручно та легко може розповісти про дану книгу просто скнаувавши через смартфон. Кольоровим акцентом є корінець, який має насичений помаранчевий відтінок та текстуру масляної фарби (рис. 3.8).

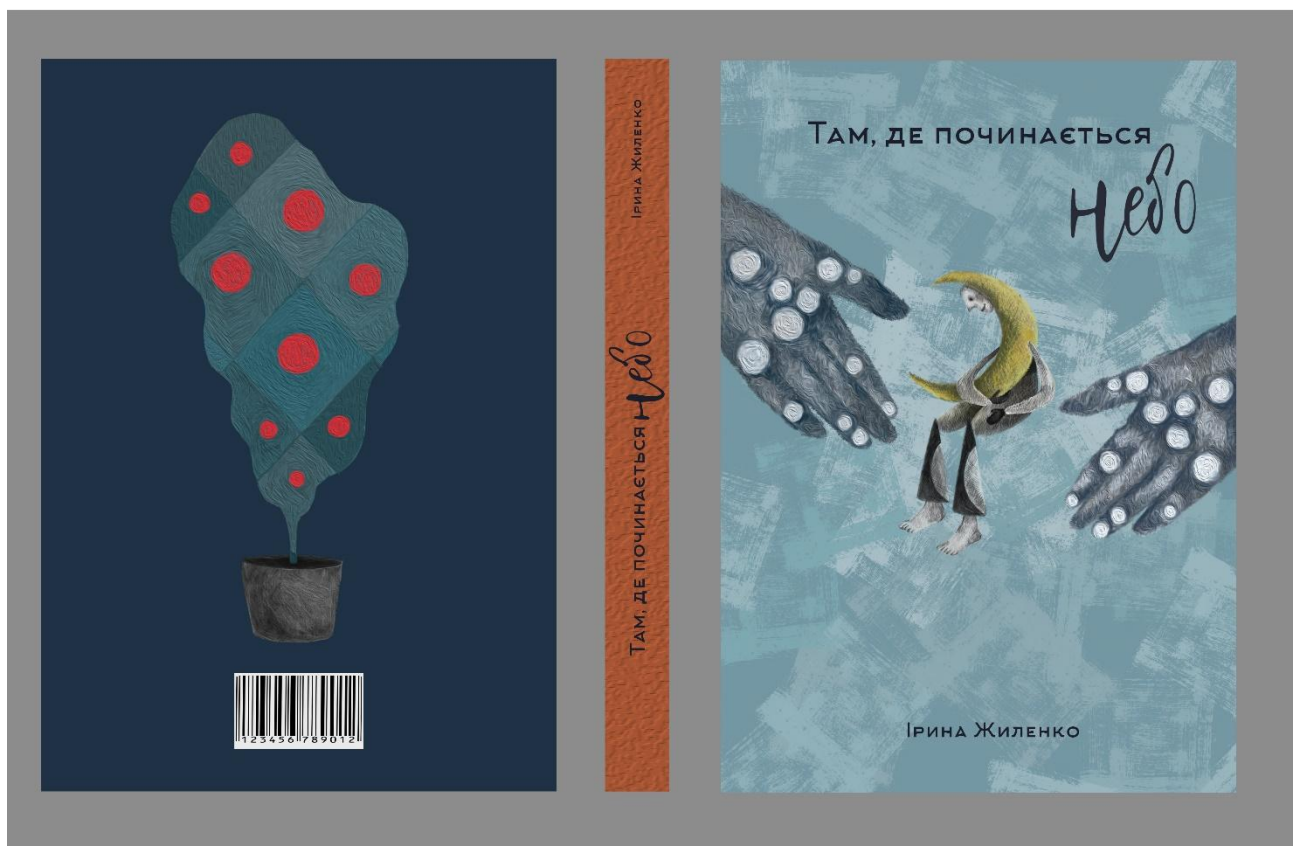

Рис. 3.8 Розробка зовнішньої частини збірки «Там, де починається небо»

Ірини Жиленко

Дотримана загальна атмосфера всіх ілюстрацій та використані елементи, які фігурували у зображеннях з текстом. Корінець також вміщає в себе інформаційну складову, з назвою збірки «Там, де починається небо» та прізвищем автора.

Етап підготовки до друку, макетування та шаблони являються дуже важливою складовою у розробці ілюстрування. Обравши правильну здатність, режим СМУК та правильно збережено у форматі Tiff, файли з розворотами

готові до друкарської роботи. Наприклад, Микола Ковальчук у дискусії про книжкову деміургію каже: «Секрет цілісності якраз в тій побудові процесу роботи над текстом, твором, інакше це просто неможливо. Яка би хороша не була друкарня чи дизайнер, якщо автор та редакційний колектив не підготували цей матеріал з урахуванням формату видання, обсягу, площі ілюстрації — з того нічого не вийде» [31].

У результаті всі ілюстрації збираються у цілісну розробку. У кожній з них присутня певна меланхолійність, яка переплітається з дитячими фантазіями та наївністю. Темні елементи контрастують над світлими, а кольорові над чорно-білими.

Висновки до розділу 3

У ході розробки концепції до збірки віршів Ірини Жиленко відбувся детальний аналіз її творчості. Українська письменниця являється унікальною через своє зображення фантазійного світу, що робить її твори незамінними для людей.

Для ілюстрування було обрано певні вірші, які добре поєднуються між собою, створюючи загальну збірку. Головною назвою є «Там, де починається небо», яка містить в собі метафоричний підтекст.

Відбулась оцінка цільової аудиторії та вплив візуальної частини на неї. Правильне поняття на кого розрахована дана збірка, дає можливість концентруватися в конкретному напрямку, враховуючи вікові переваги. Обрані твори підходять для людей віком від 6 до 40 років, оскільки вірші наповнені як мрійливістю та уявою, що притаманні дітям та підліткам, так і глибокими сенсами та роздумами, що здатні зацікавити більш старше покоління.

Зважаючи на абстрактний зміст та специфіку творчості Ірини Жиленко, було обрано сюрреалістичний та абстрактний стиль. Такий вибір не просто передає зміст тексту, а й дає можливість зобразити метафори та символи через

нестандартне зображення форм та ліній, які в даному випадку здатні показати глибший сенс. Таким чином ми отримуємо художній витвір, що характерний концептуальній ілюстрації.

Було прийнято рішення створювати ілюстрації у цифровій графіці з використанням комп'ютерних програм, таких як Adobe Photoshop та Adobe InDesign. Застосування інструменту як графічний планшет було вдалим рішенням для детальної розробки окремих елементів, оскільки він дає можливість створювати ілюстрацію з точністю до пікселя, деталізувати їх та правильно komponувати об'єкти в цілісну ілюстрацію. В результаті отримано зображення у високій якості та рукотворного ефекту малювання, незважаючи на суто цифрову графіку.

Процес створення являв собою декілька етапів побудови та композиційного оформлення ілюстрації. Важливим елементом у розробці було ескізування, де здійснювався пошук композиційних рішень та обрання найкращого варіанту.

Передана основна ідея та творча атмосфера письменниці Ірини Жиленко. Основний задум абстрактності та донесення простих речей через складні візуальні образи та метафори прослідковується у розробці. Дотримані композиційні рішення, психологія сприйняття та правила змішування кольорів.

У кінцевому результаті серія ілюстрацій гарно поєднується у єдину збірку, Розробка допомогла краще komponувати та експериментувати з формами та лініями.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі проведено детальний аналіз етапів розвитку української ілюстрації, базуючись на історичних аспектах та літературних джерел. Досліджено розвиток книжкової ілюстрації в Україні, що мала величезну історію формування як незалежної та самостійної частини художнього мистецтва, пройшовши важкий шлях до теперішнього часу.

Відокремились певні особливості в ілюструванні віршованих видань на українському ринку, показуючи відмінність від звичайної книжкової ілюстрації до прозових творів. Більший спектр можливостей у свободі вираження авторського задуму розкриває творчий потенціал художника, осучаснюючи та модернізуючи не лише новітню поезію, а й українських класиків.

Досліджено сучасні напрямки та актуальність візуальної частини в активну епоху цифрових технологій і диджиталізації мистецького простору. Популяризація та просування української літератури, за допомогою ілюстрування, дає змогу донести про цінність та важливість національної культурної спадщини. Ідентичність книжкової ілюстрації передається через осучаснення віршів та творів відомих класиків України, в тому числі і письменницю Ірину Жиленко. Особиста художня інтерпретація допомагає закласти власні авторські ідеї, надаючи новий сучасний погляд, створюючи активну комунікацію з аудиторією.

Переосмислюючи та використовуючи художні прийоми, такі як метафори, контрастні кольори, абстракції, трансформації простору, символізми, персоніфікація, графічна стилізація та змішання різних технік і стилів, вдалося внести в обрану українську поезію модернізацію культурної спадщини. Нова цифрова ілюстрація у книжковому оформленні має за мету заохочення, раніше незацікавлених людей, до ознайомлення з українською літературою та поширення національної ідентичності через культуру, адже це є актуальним питанням у контексті сучасної України.

У розробці ілюстрацій використано набуті знання з навчальних дисциплін, правил композиційної побудови, методологічних аспектів ілюстрування, застосування кольорової палітри, технічних та практичних навичок роботи у комп'ютерних програмах.

Через специфіку творчості Ірини Жиленко та її використання метафоричності у власних віршах, було прийнято рішення використовувати у власній розробці «концептуальну ілюстрацію». Уточнили та дали визначення цьому терміну в сучасному образотворчому світі, базуючись на існуючих

аспектах, художніх стилях, композиційних прийомах та використання графічних інструментів у книжковій графіці. У даному випадку такий вибір показує важливість зображення абстрактного тексту через нестандартні підходи та композиційні вирішення. Підхід концептуальної ілюстрації відокремлює власний стиль та бачення тексту самого ілюстратора.

Кваліфікаційна робота сприяла вдосконаленню навичок володіння комп'ютерними програмами, таких як Adobe Photoshop та Adobe InDesign. Ці програми допоможуть ефективно та якісно зробити ілюстрації та підготувати їх для друку. Цифрові технології стали більше, ніж просто інструмент. Використовуючи їх у розробці ілюстрацій, можна користуватися великим спектром можливостей, таких як: нашарування різноманітних текстур, творчі експерименти з колажуванням, анімаційні впровадження та інтерактивність. Завдяки великому вибору використанню різних технік, концептуальна ілюстрація здійснювалась продуктивно, даючи свободу до власного авторського стилю.

Результатом стали готові проілюстровані розвороти сторінок збірки «Там, де починається небо», що виглядають як цілісна авторська розробка, включаючи в себе індивідуальні та унікальні ілюстрації з текстовим наповненням. Створені зображення передають загальну атмосферу творчості Ірини Жиленко, додаючи нові емоції та власні символізми, які естетично формують новий продукт графічного дизайну. Ілюстрації несуть абстрактне і суб'єктивне бачення даного змісту, провокуючи на комунікацію з аудиторію та опираючись на психологічному художньому впливі візуальної частини на публіку.

У практичній реалізації серія ілюстрацій до збірки віршів може стати професійним розвитком. Готові цифрові зображення можуть залучати нову аудиторію, якщо роботи розміщені у медіа-середовищі та ставати інструментом поширення, через що призведе до співпраці з книжковими видавництвами та нових можливостях у сфері графічного дизайну.

З'ясовувалися питання актуальності та важливості ілюстрації в

українському середовищі. В епоху цифрових технологій зображення виходить на новий рівень. Ілюстрації вражають своєю унікальністю та концептуальністю, вмінням передавати емоції та почуття. Застосоване унікальне власне бачення стилістичних елементів твору дає змогу зробити авторський продукт, який буде нести особисте мистецьке ім'я в мистецькому просторі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алтухова А. В, Сорока К. В, Історичні аспекти розвитку художнього оформлення книги та книжкової ілюстрації, 2022
2. Анатомія книжкової обкладинки. Видавництво «Видра», 2023.
URL:<https://www.vydra.net.ua/guide-publishers/insparation/anatomiia-knyzhkovoi->

obkladynky/ (дата звернення 13.05.2025)

3. Андрієнко А. В. Історія розвитку ілюстрованої книги на теренах України // Українська писемність: зб. Наук. Праць. – 2014. – № 18. – С. 14–21
4. Белічко Н. Ю. Українська книжкова графіка 50–70-х років ХХ ст. / Рукописна та книжкова спадщина України. – 2003. – Вип. 8.
5. Бібліотека ВПУ Хлухова. Основи інформатики: графіка та ілюстрація. URL: <https://library.vpuhlukhiv.com.ua/subjects:basic:informatika:graph:iliustrasiia> (дата звернення: 2.12.2024).
6. Богданова Л. О. Конспект лекцій з дисципліни Композиція / Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 115 с
7. Бренд-менеджмент: навч. Посібник / С. Ф. Смерічевський, С. Є. Петропавловська, О. А. Радченко. — К. : НАУ, 2019. — 156 с.
8. Валєєва А. Е. *Символічні тенденції у візуальному мистецтві сучасної України* / Сучасне українське мистецтво: концепти, стратегії, візуальні практики: збірник матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Черкаси, 2021. — С. 10
9. Вергунова Н. С., Левадний О. М. Методичні рекомендації до організації практичної роботи з навчальної дисципліни «Основи композиції в дизайні»/ Харків // ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 19 с.
10. Горобець А. І. Українські друкарні та стародруки XVI–XVII ст. / Наукова конференція «Українська писемність та мова у манускриптах і друкарстві», 22 листопада 2010
11. Давиденко Л.Ф. Засоби художньої виразності у книжковій графіці: традиції та інновації. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. 2014. С. 115-118
12. Денисенко С. М. Основи композиції і проєктної графіки : навч. Посіб. / С. М. Денисенко. – К. : НАУ, 2021. – 52 с.
13. Жукова Н. А. Книжкова ілюстрація як візуальна інтерпретація тексту // Культура і сучасність. – 2020. – № 2. – С. 33–38.
14. Зайцева В. Українська книжкова графіка першої третини ХХ століття

як об'єкт історико-мистецтвознавчих досліджень // Вісник ЛНАМ, 2019. – Вип.36. – С. 245-253

15. Кадоркіна Ю.О. Сучасна українська книжкова ілюстрація. Оформлення прози та віршованих збірок. *«Молодий вчений»*. Київ: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв. 2018. № 12(1). С.19-22.

16. Калашнікова, А. О. *Візуальність як предмет філософсько-культурологічної рефлексії джерела образного тезаурусу носія сучасної візуальної культури* / Сучасне українське мистецтво: концепти, стратегії, візуальні практики: збірник матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Черкаси, 2021. — С. 4

17. Калниболотчук, А. О., Завгородня, Л. В. (2018). Види ілюстрацій у книжкових виданнях для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. XX Всеукраїнська наукова конференція молодих учених.

18. Картини в жанрі абстракції і сучасний інтер'єр, Kyiv Gallery. URL: <https://kyiv.gallery/statii/kartyny-v-zhanri-abstraktsii-i-suchasnyi-interier> (дата звернення: 1.12.2024 р.)

19. Кліманова Д. О. «Особливості ілюстрування науково-пізнавальних книг для дітей і підлітків», 2019.

20. Книга Love 2.0. Любов і війна. URL: <https://knigolove.ua/book/kniga-love-20-lubov-i-vijna> (дата звернення 24.04.2025)

21. Колацька К. Стили ілюстрування у дитячій літературі / «Дошкільна освіта: теорія, методика, інновації» / IV Всеукраїнської науково-практичної і / Науковий керівник: О. Л. Дурманенко. 5 травня 2022 року, Луцьк С. 86–89

22. Король В.В. *Цифрове мистецтво: Технології та естетичні практики*/ Сучасне українське мистецтво: концепти, стратегії, візуальні практики: збірник матеріалів VII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Черкаси, 2021. — С. 26

23. Лагутенко Ольга. Graphen Графіки : нариси з історії української графіки XX століття / О. Лагутенко. – Київ: Грані-Т, 2007.

24. Логвинова А. Як створити багатофігурну композицію малюнка:

вчимося розуміти принципи роботи з простором та об'єктами в ньому й позанимаємось //Skvot Mag. URL: <https://skvot.io/uk/blog/illustration-and-composition> (дата звернення: 21.04.2025)

25. Луцевська О. «Українські прислів'я»: сучасне прочитання. URL: <https://starylev.com.ua/blogs/ukrayinski-pryslivya-suchasne-prochytannya> (дата звернення: 24.04.2025).

26. Мельник О. Я. Історичні передумови формування художньо-образної системи української книжкової графіки початку XX століття // Парадигма пізнання: гуманітарні питання. 2016. № 5 (16). С. 160–161.

27. Мельник О. Комп'ютерна графіка у сучасній книжковій ілюстрації: проблеми техніки та стилю. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Мистецтвознавство. 2015. № 1 (Вип.33). С.160-161

28. Мельник О. Комп'ютерна графіка у сучасній книжковій ілюстрації: проблеми техніки та стилю // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство. – 2015. - № 1. – С. 157-161

29. Новік Г. В., Зємцова П. О. Сучасна ілюстрація. Видавництво «А-ба-ба-га-ла-ма-га». Теорія та практика дизайну: зб. Наук. Праць. Дизайн. Київ: НАУ, 2021. Вип. 24. С. 88–96.

30. Олійник Є. Ілюстраторка Женья Олійник про книгу «Сем без проблем» Оксани Луцевської. Видавництво Старого Лева.

URL: <https://starylev.com.ua/blogs/ilyustratorka-zhenya-oliynyk-pro-knygu-sem-bez-problem-oksany-lushchevskoyi> (дата звернення: 24.04.2025).

31. Оліщук І. Книжкова деміургія: хто, як і чому має створювати книжки. URL: <https://bookforum.ua/p/1303> (дата звернення: 21.04.2025)

32. Повшик С. Я. Етап ескізування як засіб візуалізації проєктного процесу// Дизайн-освіта. – 2015. – № 7. – с. 54-59.

33. Потрашкова Л.В., Основи композиції та дизайну: навчальний посібник, 2007

34. Психологія кольору. URL: <https://poshtivka.org/psychologiya-koloru/> (дата звернення: 08.05.2025)
35. Пушкар О. І., Андрющенко Т. Ю. Ілюстрування : навч. Посіб. / О. І. Пушкар, Т. Ю. Андрющенко. – К. : Ліра-К, 2015. – с.83
36. Скляренко Н., Пекна М. Сучасні тенденції у дизайні української книжкової ілюстрації. Актуальні проблеми сучасного дизайну: тези доп. VI міжнар. Наук.-практ. Конф., м. Київ, 25 квіт. 2024 р. Київ: КНУТД, 2024. С. 365-368.
37. Теорія кольору в графічному дизайні. URL: <https://dizz.in.ua/uk/teoriya-koloru-v-grafichnomu-dizajni/> (дата звернення: 08.05.2025)
38. Ткачук О. В. Психологія художніх здатностей: монографія / Одеса : видавець Букаєв В. В., 2012. – 356 с.
39. Томіленко С. А. Тенденції розвитку української книжкової ілюстрації 1990–2010-х років / Матеріали науково-практичної конференції «Інноваційний розвиток сучасної науки: нові підходи та актуальні дослідження», – Запоріжжя, 2021. – Збірник наукових праць С. 53-55
40. Челомбітько В.Ф., Мажуга М.О., «Використання ілюстративного матеріалу для створення книжкових та електронних мультимедійних видань», 2016, с.113
41. Шпак В. І. ПОЛІГРАФІЯ: книга редактора/ Навчальний посібник, Київ, ДП «Експрес-об'ява», 2017, с.16.
42. Юр М. В. Український живопис XIX – початку XXI століття: національна, конвенціональна, авторська моделі: дис. Д-ра мист. Наук: 26.00.01 / Національна академія мистецтв України // Київ, 2021. С. 482
43. Яковлева Л. Найдавніше мистецтво України: Київ: Стародавній Світ, 2013.
44. Як почати розкадрування | Adobe Creative Cloud. URL: <https://www.adobe.com/ua/creativecloud/video/discover/storyboarding.html> (дата звернення: 12.05.2025).
45. Яремків М. Композиція. Творчі основи зображення: навчальний

посібник / М. Яремків. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2005. – 112 с.

ДОДАТКИ

Рис. Б.2.2

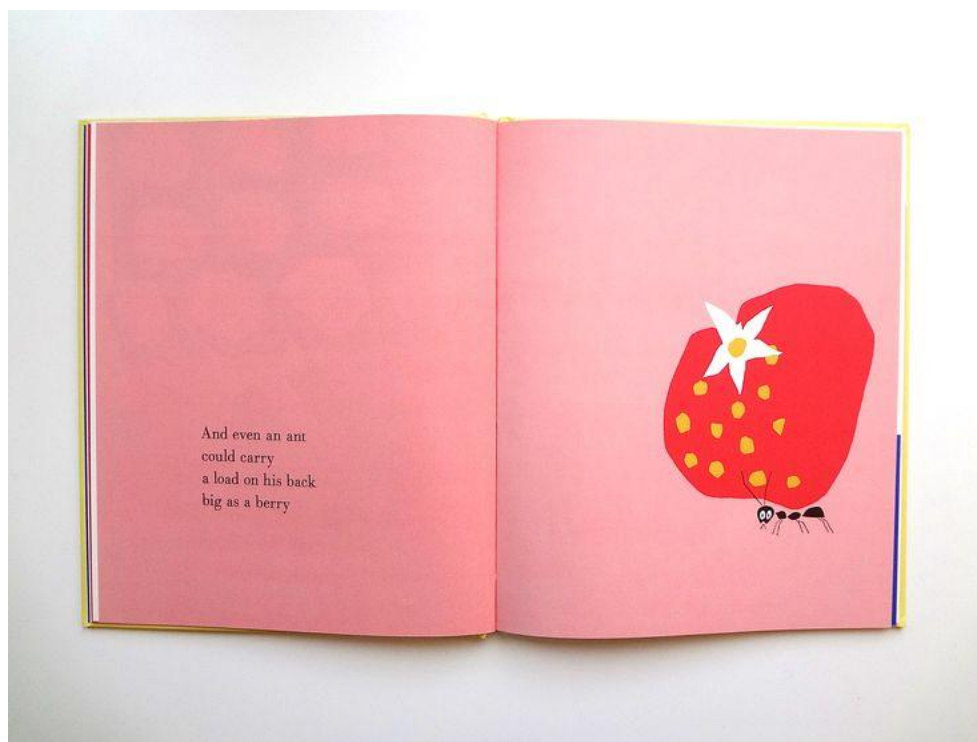
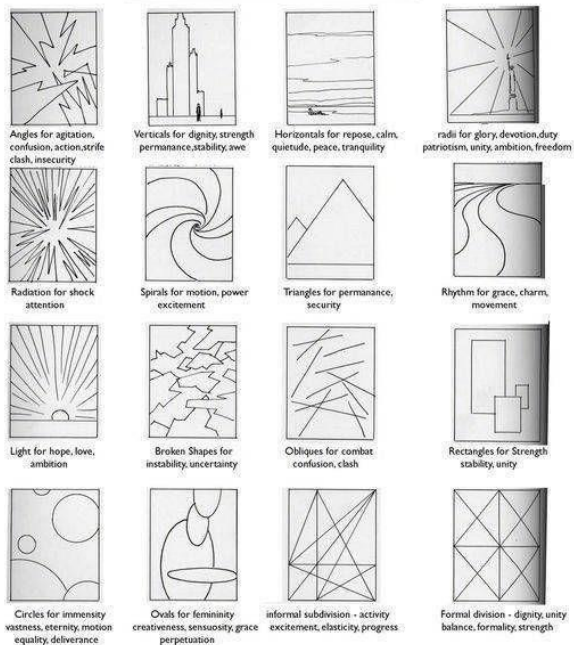

Рис. Б.2.4

Here is a page from Andrew Loomis' "Composing Pictures" describing what kind of lines can be used to create different kinds of feelings. Use these ideas to compose your sketches to achieve the effect you are looking for.

THE RELATIONSHIP OF LINE TO EMOTIONAL RESPONSE

15

Рис. Б.3.1

Рис. В.1 Зворотнє оформлення збірки віршів Ірини Жиленко «Там, де починається небо»

Рис. В.2 Титульний розворот книги

Рис. В.3 Художнє оформлення розвороту до вірша «Давайте дружити»

Рис. В.4 Художнє оформлення розвороту до вірша «Вночі коли ти спиш»

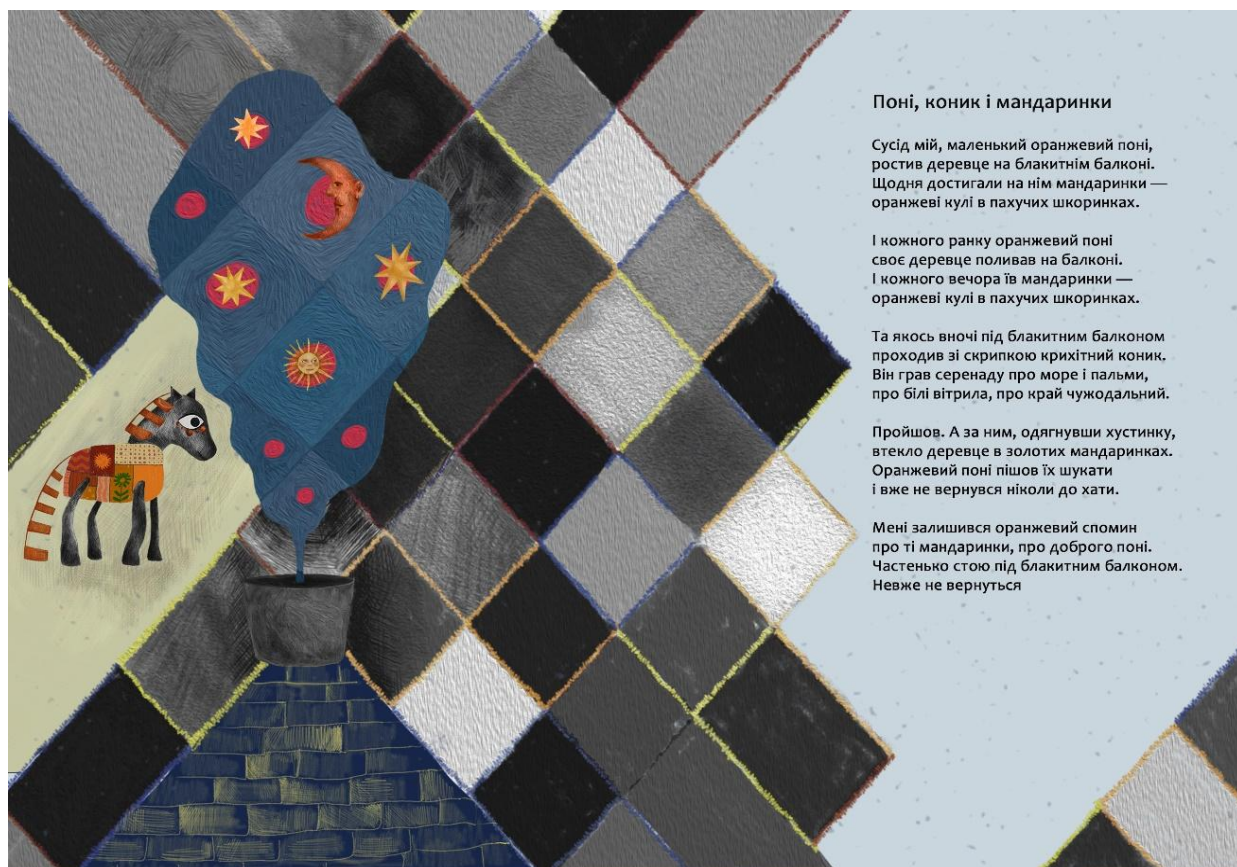

Рис. В.5 Художнє оформлення розвороту до вірша «Поні, коник і мандаринки»

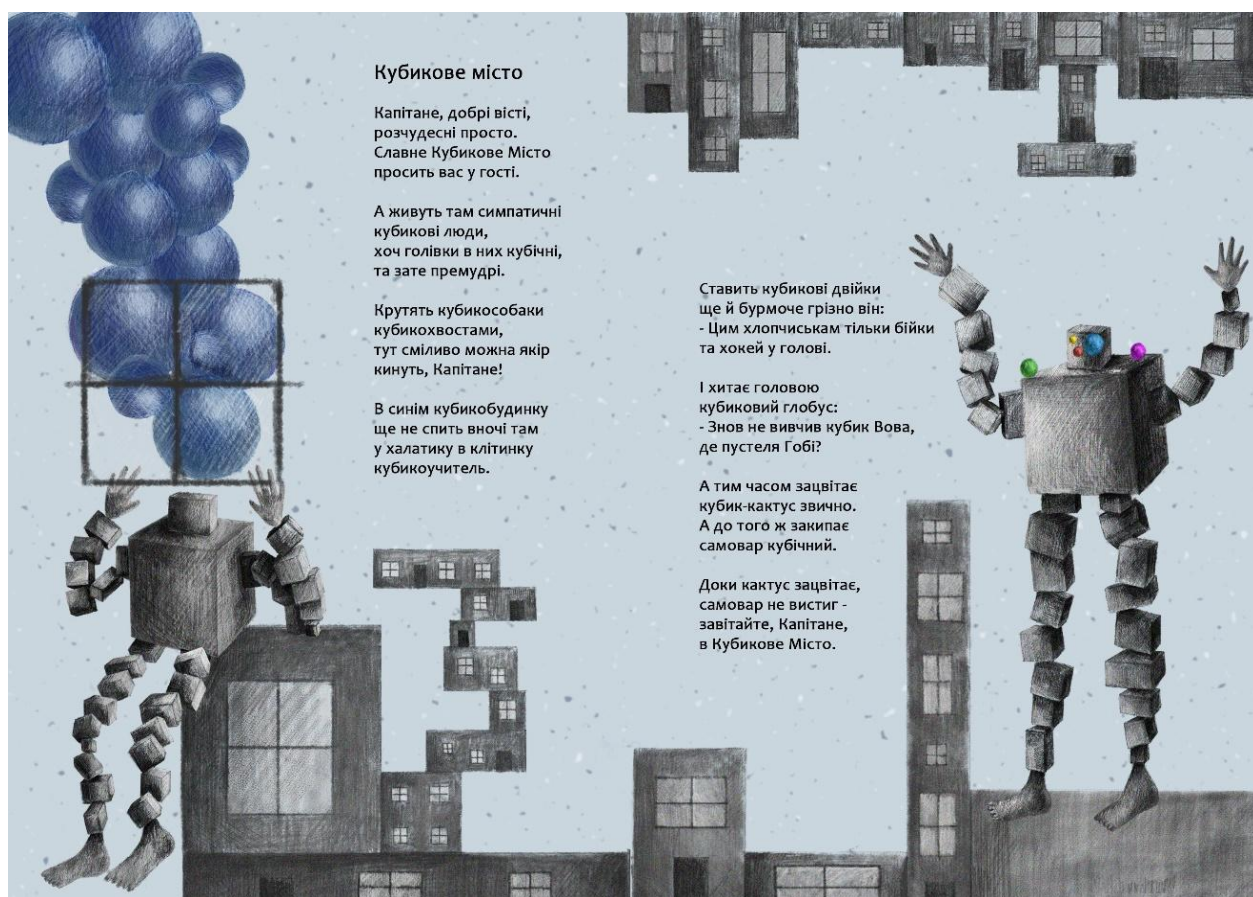

Рис. В.6 Художнє оформлення розвороту до вірша «Кубикове місто»

Рис. В.7 Художнє оформлення розвороту до вірша «Паперовий кораблик»